

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 13 OCTOBER 1926

No. 563

INHOUD.

	Blz.
HET VOLKSOREDIETWEZEN IN NEDERLANDSCH-INDIË door <i>Dr. H. M. Hirschfeld</i>	896
De Ratificatie van de (Ontwerp-)verdragen der Internationale Arbeidsconferenties door <i>Ir. B. Bölger</i>	898
Bezuiniging door den Staat door <i>E. P. Weber</i>	900
De Gouvernementsbedrijven in Nederlandsch-Indië door <i>Ir. J. van der Waerden</i>	901
Aansluiting van den Postchèque- en Girodienst bij het Bankgiro	902
AAANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van scheepsvrachten	904
BOEKAANKONDIGING:	
F. M. Wibaut: Gemeentebeheer (Financieel beheer, Bedrijfsbeheer), bespr. door <i>Prof. Mr. Dr. C. W. van der Pot Bz.</i>	905
MAANDIJFERS:	
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	906
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	907
Rijkspostspaarbank	907
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	907
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	907—914
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbicus; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoohweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.*

12 OCTOBER 1926.

De geldmarkt werd deze week nog belangrijk ruimer. Particulier disconto liep van 2½ pCt. op 2½ pCt. terug; en ook de prolongatierente was veel lager; Dinsdag werd zelfs 2 pCt. genoteerd. Daarna kwamen weliswaar weder eenige noteringen van 2½ pCt. tot stand, maar aan het einde der week werd weder 2½ pCt. genoteerd. De algemeen voor het najaar verwachte verstijving van de geldmarkt is dus voorloopig nog weder ver te zoeken. Men moet tot Juli of begin Augustus teruggaan om dergelijke lage geldnoteringen terug te vinden. Ook Callgeld blijft even overvloedig aangeboden als gedurende de zomermaanden.

* * *

Hoewel het bedrag der rechtstreeks bij De Neder-

landsche Bank geplaatste schatkistpromessen in de afgelopen week nog een geringe toeneming heeft ondergaan (het steeg van f 35 miljoen tot f 36 miljoen), vertoont de post binnenlandsche wissels op de balans der centrale credietinstelling niettemin een teruggang van f 800.000. Hij bedraagt thans slechts f 86,1 miljoen. De beleeningen blijken met f 5,1 miljoen te zijn geklommen, een vermeerdering, die nagevoeg uitsluitend de hoofdbank betreft. Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg van f 10,9 miljoen op f 13,3 miljoen.

De voorraad gouden munt en de zilvervoorraad daalden beide een kleine f 200.000. De voorraad muntmateriaal bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen onder het actief daalden resp. met f 10,1 miljoen en f 3 miljoen.

De biljettencirculatie verminderde met f 16,1 miljoen, terwijl de rekening-courantsaldi met f 8,5 miljoen toenamen.

Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 1,1 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 49.

* * *

De goudwissels waren onder invloed van de zeer ruime geldmarkt en het verder aantrekken van de geldkoersen in Engeland en Amerika zeer vast. Dollars stegen tot 2,50; Ponden werden voor 12,12½ afgedaan en voor Marken was op 59,53½ flinke vraag. Later liepen Dollars en vooral Marken iets terug, maar Ponden bleven ondanks het groote aanbod van den handel op hetzelfde peil gezocht. Ook Franken en Lires waren niet onbelangrijk vaster. Parijs steeg van 7,03 tot 7,22 en België van 6,79 op 6,94. Het sterkst kon de Lirekoers verbeteren. Geopend op 9,40, werd Zaterdag 10,— genoteerd, terwijl gisteren een ogenblik zelfs voor 10,50 werd afgedaan. Van de overige koersen valt alleen te vermelden een vernieuwde flauwe stemming voor Madrid. De koers liep van 37,90 tot 37,35 terug.

LONDEN, 11 OCTOBER 1926.

De geldruimte, welke na de kwartaalswisseling intrad, is slechts van zeer korten duur geweest. Reeds in den aanvang van verleden week bleek geld weder gezocht, zoodat de terugbetalingen aan de Bank van Engeland op Dinsdag en Woensdag een toestand van betrekkelijke schaarschte veroorzaakten. Ook heden is geld eerder gevraagd en blijven de „over night” prijzen vast.

Disconto bleef onder dien invloed eveneens zeer vast op 4½—¹¹/₁₆ voor 3-maands prima bankaccepten, terwijl de schatkistwissels 11. Vrijdag tot 4¹³/₁₆ werden toegewezen.

Er is reeds sedert eenige weken een beslist ecart tusschen schatkistwissels en bankaccepten ten gunste van laatstgenoemde categorie.

HET VOLKSCREDIETWEZEN IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Het Verslag van den Dienst over 1925.

Het Volkscredietwezen vormt in Indië tegenwoordig een voorwerp van veelvuldige discussies. Deze spelen zich echter in hoofdzaak af in den boezem van dien tak van dienst en in het orgaan der Centrale Kas, het Blaadje voor het Volkscredietwezen.

Het zijn in hoofdzaak twee vraagstukken, die besproken worden, de positierегeling van administrateurs en besturen der afdelingsbanken en de gevolgen, die de bestuurshervorming voor het Volkscredietwezen met zich mede brengt.

Ten gevolge van de geringe samenwerking, die er nog bestaat tusschen de Centrale Kas voor het Volkscredietwezen en de Afdelingsbanken moesten, vooral toen er vele wantoestanden bij Afdelingsbanken aan het licht traden, organisatorische maatregelen worden genomen en voorgesteld. De contrôle, die de Centrale Kas namens de Regeering op de Afdelingsbanken uitoefent, moest niet alleen administratief op een hooger peil gebracht worden, doch moest tevens beter dienstbaar gemaakt worden aan het toezicht op de bedrijfspolitiek. Dit probleem meent de Adviseur voor het Volkscredietwezen te kunnen oplossen, door de instelling van ambtelijke door de Centrale Kas benoemde administrateurs aan te bevelen.

Bij de oplossing van het tweede vraagstuk, den invloed van de bestuurshervorming, gingen de gedachten in de richting van decentralisatie der Centrale Kas, al naarmate nieuwe provinciën gecreëerd zullen worden.

Ook de Adviseur was van meening, dat het probleem uiteindelijk in die richting opgelost moest worden. De Commissie van Toezicht en Bijstand der Centrale Kas, bestaande uit praktische financiers, verzette zich ten stelligste tegen deze plannen, aangezien deze op financieel-technische gronden als niet vereenigbaar met het wezen der Centrale Kas, als contrôlelichaam en financieel-compensatie-instituut voor de Afdelingsbanken, werden geacht.

Ten einde deze problemen nader tot de oplossing te brengen, zal spoedig een commissie aan den arbeid trekken.

Met de bespreking van deze punten begint het per ultimo Juni 1926 afgesloten verslag van het Volkscredietwezen over 1925. De hier aangeduide vraagstukken betreffen voor een groot deel kwesties van formeelen aard, welke echter niet tot zooveel wrijving zouden aanleiding geven, indien in den materielen grondslag van het Volkscredietwezen niet zooveel punten waren, die conflicten moeten uitlokken. De primaire vraagstukken, nl. de aard van het bedrijf der volksbanken en de financieele basis, waarop dit rust, worden te weinig naar voren gebracht, en wanneer dit wel geschiedt, dan twijfelt men aan den ernstigen wil dit objectief te doen. Hiervan is nu het laatst verschenen verslag een treffend voorbeeld. Een belangrijk deel van dit verslag is gewijd aan de veiligheid van beleggingen bij volksbanken, gezien in het licht van het credietbedrijf, de liquiditeit en de rentabiliteit. De Adviseur van het Volkscredietwezen begint hier met te verklaren: „Voorop moge de conclusie gaan, dat belegging bij een volksbank even veilig is als bij welke groote bank ook in Nederlandsch-Indië, en dat, zoolang geen oorlogen of binnenlandsche omwentelingen plaats hebben, geen belegger eenig verlies behoeft te vreezen.” Er zijn volgens het verslag van den Adviseur vier factoren, die deze soliditeit der Afdelingsbanken bepalen, nl. de risico's die zij loopen, de grootte van het eigen vermogen in verhouding tot het vreemde kapitaal, haar liquiditeit en ten slotte de steun van de Centrale Kas.

Laten wij eens nagaan, wat het verslag ons ten aanzien van deze vier factoren leert.

Ten aanzien van het risico, dat verbonden is aan het bedrijf der afdelingsbanken schrijft de Adviseur,

dat dit over het algemeen klein is gebleken; de inlander is een goede schuldenaar, die na eenige training in stiptheid, de op zich genomen verplichtingen behoorlijk nakomt. De slechtste betalers zouden de Europeanen en inlandsche ambtenaren zijn. De volksbanken worden in veel mindere mate dan de Indische grootbanken door de schommelingen der conjunctuur beïnvloed. Hierdoor is het bedrijf der eerstgenoemde banken aan minder risico onderhevig, zoodat hier niet zoo'n groote afschrijving was als bij de grootbanken ten gevolge van de malaise voorkwam. Als illustratie van het geringe risico, verbonden aan het volksbankbedrijf, wordt dan vermeld, dat de afschrijvingen op vorderingen van afdelingsbanken op Java in het slechtste jaar beperkt waren tot 5 pCt. van den op leeningen gekweekten interest; op de buitengewesten bedroeg dit cijfer 10 pCt. In 1925 werd door de instellingen op Java slechts ongeveer f 200.000 afgeschreven bij een totaal aan uitstaande leeningen van f 34.345.000.

Dergelijke cijfers zijn voor een grootbank inderdaad om te watertanden. Indien wij thans nagaan, hoe deze cijfers verklaard kunnen worden, dan is het resultaat, waartoe het verslag ons te dien aanzien in staat stelt, allesbehalve bevredigend. Alleen de aard van de credietverleening kan ons hierover licht verschaffen. Slaat men bijlage VI op, waar men de doeleinden, waarvoor in 1925 geleend werd, aantreft, dan ziet men de volgende cijfers voor Java en Madoera:

	Bedrag	Aantal leeners
Landbouw en Tuinbouw.....	f 13.569.000	208.108
Veeteelt	„ 5.199.000	72.624
Handel	„ 10.739.000	147.831
Visserij en Vischteelt	„ 324.000	3.501
Nijverheid en Transportwezen..	„ 2.170.000	21.166
Schulddeging	„ 2.131.000	22.901
Woningen enz.	„ 7.024.000	85.996
Andere consumptieve doeleinden	„ 931.000	11.167
	f 42.090.000	573.294

De eerste indruk, die door deze cijfers gewekt wordt, is dat we hier met een uiterst nuttig bedrijf te maken hebben, dat een zeer aanzienlijk deel der inlandsche bevolking van Java tot en zegen strekt. Bezie men in dit verband nog de volgende opmerking van den Adviseur, gemaakt bij de bespreking der risico's van de afdelingsbanken, nl. „de inlandsche landbouw op Java werkt nagenoeg geheel voor de binnenlandsche markt en daarbij zijn de conjunctuurwisselingen minder sterk dan voor exportproducten”, dan meent men een redelijke verklaring gevonden te hebben voor het geringe bedrijfsrisico.

Deze illusie vervliegt echter heel spoedig bij een verder onderzoek. In de eerste plaats begint men wantrouwend tegenover boven geciteerde cijfers te worden, indien men uit hetzelfde verslag verneemt, dat er pogingen ondernomen worden om in samenwerking met den landbouwvoorlichtingsdienst te komen tot goedkoop productief landbouwcrediet; tot dusverre gelukte dit slechts in enkele gevallen (Kediri en Malang). Welke beteekenis hebben dan de miljoenen cijfers voor het landbouwcrediet? We meenen niet te ver te gaan, indien wij daarop antwoorden: „niets”. Zij geven hoogstens een beeld van de beroepen, die de leeners uitoefenen. Zoowel het Rapport van Ginkel als de vele uitlatingen van den landbouwvoorlichtingsdienst, welke door den Dienst van het Volkscredietwezen niet worden tegengesproken, bevestigen, dat wij bij het Volkscredietwezen in hoofdzaak met consumptieve credieten te maken hebben. Neemt men de verslagen van de afzonderlijke afdelingsbanken ter hand, dan krijgt men ook den indruk, dat het productieve landbouwcrediet slechts in uitzonderingsgevallen tot zijn recht komt. Meer objectief wordt een en ander bevestigd door de hoogte der debetrente. Het verslag leert ons te dien aanzien, dat van de 71 afdelingsbanken op Java er slechts 20 zijn, wier maximumrente 15 pCt. bedraagt of minder, waarvan

slechts 4 op het minimum van 12 pCt. komen. De rest berekent een rente van ongeveer 18 pCt. Gemiddeld bedragen de onkosten der afdeelingbanken 61,6 pCt. van den interest ontvangen op leeningen. Bij een deposito-rente van 5 pCt. moet de debetrente minstens 13 pCt. bedragen, wil men de onkosten kunnen dekken. Men heeft dan echter nog geen voorzieningen getroffen voor dubieuze debiteuren en reservevorming, terwijl er van winst geen sprake is. Volgens berekeningen van den landbouwvoorlichtingsdienst is een rente van 10 à 12 pCt. reeds als maximum te beschouwen voor productieve landbouwcredieten.

Uit een en ander zal duidelijk geworden zijn, dat het Volkscrdietwezen nog weinig verricht heeft voor de bevordering van het inlandsche landbouwcrediet. Het geheele credietbedrijf rust op de in Indië nu eenmaal door velen getolereerde consumptieve credietverleening aan den inlander, welke feitelijk alleen door den pandhuisdienst verleend zou mogen worden.

Van een soliditeits-standpunt bezien, is het gevolg hiervan, dat er inderdaad geen groote schokken voorkomen. De sterk aan hun woonplaats gebonden inlanders verkeerden in een soort traditioneelen band tot de afdeelingbanken, waardoor de zaak zonder al te groote schommelingen doorloopt. De credietverleening valt buiten het speciale ondernemersrisico, waardoor het sterk afwisselend moment, dat hierin leeft, hier niet bestaat. Een groote „Krach” zal dus niet licht ontstaan, doch hierin schuilt juist het gevaar, dat boven het huidige credietwezen zweeft, omdat het feitelijk het gemakkelijkste zou zijn op den bestaanden voet door te gaan. Men wordt hier niet tot reorganisatie gedwongen, doordat er een gevaar bestaat voor een faillissement, dat een „kapitalistische” onderneming onder soortgelijke omstandigheden zeker niet zou ontloopen.

In dit licht moeten de optimistische opmerkingen van den Adviseur over de „soliditeit” der Volksbanken bezien worden. Vreugde over die soliditeit had hier niet op den voorgrond mogen staan en zeker niet door een manke vergelijking met de grootbanken te trekken. Thans begrijpt men ook, dat de Europeanen zooveel slechtere debiteuren zijn dan de inlanders. Wolke Europeanen gaan in Indië bij afdeelingbanken leenen?

Thans de tweede factor, die de soliditeit der Volksbanken bepaalt, het eigen vermogen der afdeelingbanken. Dit bedraagt voor de instellingen op Java en Madoera op ult. 1925 f 9.219.000 en voor die op de Buitengewesten f 1.367.000, bij een totaal aan gelden van derden van resp. f 40.663.000 en f 10.857.000.

De vraag is nu in hoeverre we bij het zuiver vermogen met een reëel of een nominaal bedrag te maken hebben. Hiervan kunnen we ons slechts bij benadering een beeld vormen. De achterstand bedroeg op Java en Madoera in de jaren 1923, 1924 en 1925 officieel resp. f 2.852.000; f 2.566.000 en f 2.013.000. De daling van dit cijfer is gedeeltelijk te danken aan het streven om de leeningen in meer paymenten te doen betalen. Hierdoor wordt de achterstand van leeningen, die korter dan één jaar loopen, gunstig beïnvloed, omdat in de statistiek alleen de achterstallige termijnen worden opgenomen en niet de geheele leensom. Verder is een gevolg van den aard der consumptieve leeningen, dat de statistiek vermoedelijk onjuist is, doordat een achterstallige leener gemakkelijk de kans heeft zijn schuld af te lossen, door een van zijn relaties een nieuw crediet te doen opnemen om daarmee de oude schuld af te lossen. In de inlandsche maatschappij is zulks geen uitzondering. Van den achterstand is ongeveer 70 pCt. ouder dan één jaar. De grootbanken, welke volgens den adviseur zulke groote bedragen moeten afschrijven, zouden dergelijke posten zeker uit hun balansen hebben weg-gewerkt, terwijl dit bij de Volksbanken blijkbaar niet noodig is.

De beteekenis van het zuiver vermogen der afdeelingbanken zou dus nog eens nauwkeurig onderzocht moeten worden.

Over het derde punt, de liquiditeit, zegt de adviseur, dat deze grooter is dan de outsider uit de balansen zou concludeeren. Wij gelooven, dat hij hier wel een al te optimistische uitspraak doet. Beziet men de liquiditeit niet als een technisch, doch als een economisch vraagstuk, dan zal het een ieder duidelijk zijn, dat aan het verleende crediet de kwalificatie liquide niet kan toekomen. De min of meer regelmatige stroom van paymenten doet wel geregeld kasgeld toevloeien, hetwelk weer zijn weg vindt naar nieuwe leeners of deposanten, die gelden opvragen, doch wanneer we het probleem aldus stellen, nl. dat het Volkscrdietwezen op eenige kunstmatige steunpunten rust, die moeten verdwijnen, dan beoordeelt men de economische liquiditeit anders.

Volgens de gecombineerde balans der 71 Volksbanken van Java en Madoera, hadden deze per 31 December 1925 in totaal f 40.664.000 vreemde gelden opgenomen, verdeeld als volgt:

Direct opzegbaar	f 26.373.000,—
Op termijn	„ 12.928.000,—
Beleening	„ 2.000,—
Van Centrale Kas	„ 1.361.000,—

Deze zijn verder te verdeelen:

	Direct opzegbaar	Op termijn	Totaal
Van dessabanken en Loemboengs . .	f 12.330.000	f 102.000	f 12.432.000
„ dessakassen en overheidsf. . . .	„ 9.472.000	„ 700.000	„ 10.172.000
„ Inlanders en Vr. Oosterlingen . .	„ 2.064.000	„ 1.448.000	„ 3.512.000
„ Europeanen . . .	„ 2.507.000	„ 10.357.000	„ 12.864.000
„ Zusterinstellingen	„ —	„ 260.000	„ 260.000
Verplichte inlagen . .	„ —	„ 61.000	„ 61.000
	f 26.373.000	f 12.928.000	f 39.301.000

Deze cijfers illustreeren, dat het depositobedrijf der afdeelingbanken van respectabelen omvang is. Er schuilt echter een kunstmatig element in, nl. de hooge depositorente. Deze bedraagt 5 pCt., terwijl een verlagging van 6 pCt. op 5 pCt. vorig jaar alleen onder protest van vele afdeelingbanken kon worden doorgevoerd. Verder speelt een rol, dat velen, zooals we nog zullen zien, ten onrechte meenen, dat de Regeering aansprakelijk is voor de Volksbanken. Hierdoor trekken de afdeelingbanken gelden tot zich, welke bij andere banken, spaarbanken en postspaarbank thuis hooren en die nu dienen voor de financiering van een feitelijk ongezonder toestand. Van een „spaarbankbelegging” kan men toch immers bij deze instellingen moeilijk spreken. Consumptief crediet aan inlanders wordt aan de eene zijde gefinancierd door gelden uit geheel andere kringen, welke gelden tevens een speciaal karakter dragen. Verder zijn de vreemde gelden afkomstig van dessa-instellingen, welke zelf nauwelijks als credietnemers bij de afdeelingbanken optreden. Hierdoor komt feitelijk niets terecht van de tweede taak der afdeelingbanken om nl. ook op te treden als centraal financieringsinstituut voor dorpsinstellingen. Deze laatste bestaan uit dessabanken en dessaloemboengs. Eerstgenoemde categorie van instellingen verleenend aan de inlanders soortgelijke credieten als de afdeelingbanken, doch alleen met korteren looptijd. Het balanscijfer der uitleeningen bedroeg per ult. 1925 op Java en Madoera f 5.461.000, waartegenover stond een eigen vermogen van f 7.213.000, een vermogen, dat feitelijk geheel bijeen gebracht is door de leenende dessa-gemeenschap. Hierdoor verandert het economisch aspect der credietverleening echter geheel. Deze instellingen nu zouden met hulp der afdeelingbanken nog sterk ontwikkeld kunnen worden, want in 1924 bezaten slechts 16,2 pCt. der gezamenlijke dessa's van Java een eigen dessabank. De loemboengs beoefenen het padicrediet, doch zij hebben in den loop der jaren tevens een groot contant vermogen gevormd. De con-

tanten van deze instellingen nu worden practisch geheel gedeponereerd bij de afdelingsbanken, terwijl deze laatste instellingen hun uitzettingen voor een groot deel in de dessa hebben.

Een en ander illustreert duidelijk, dat er aan de economische constructie van het afdelingsbankbedrijf nogal wat ontbreekt, zoodat er geen aanleiding tot juichen is alvorens hier veel verbeterd is.

Ten slotte de verhouding tot de Centrale Kas. De functie van deze instelling bestaat aan de eene zijde in de uitoefening van controle op de afdelingsbanken en aan den anderen kant in het liquide beleggen van gelden van afdelingsbanken en het verstreken van credieten aan deze. Deze instelling is niet garant voor de verplichtingen der Volksbanken, evenmin als de Regeering. In 1920 heeft de directeur van Binnenlandsch Bestuur in een circulaire er nog eens uitdrukkelijk op gewezen, dat de Regeering geenerlei financieele aansprakelijkheid op zich neemt. In het jongste jaarverslag wijst de Adviseur van het Volkscredietwezen nog eens op de aansprakelijkheidskwestie. Hij gaat daarbij volgens onze meening nogal ver, hij ontkent dat er een officieele garantie bestaat, doch hij wil de Volksbanken in gevallen van moeilijkheden steunen. Hiertegen kan natuurlijk weinig bezwaar bestaan, want in ruimen zin genomen, heeft de Centrale Kas dezen plicht te vervullen, doch een conclusie als: „Het publiek kan zonder gevaar zijn geld aan elke Volksbank toevertrouwen, onverschillig of zij een groot zuiver vermogen heeft dan wel een saldo verlies”, (dus minus-vermogen), gaat toch wel ver.

De positie van de Centrale Kas zelf is wel als krachtig te beschouwen. Per 31 December 1925 beschikte zij over f 6.225.000 aan kas en deposito's bij groote banken en f 2.164.000 aan effecten, welke beleenbaar zijn. Daartegenover stonden f 6.579.000 aan rekening-courantsaldi en deposito's van afdelingsbanken. Grondkapitaal, rentevrije uitgestelde schuld, en reserve beliepen te zamen f 3.897.000, waartegenover stond een credietverleening van f 3.114.000 aan afdelingsbanken. Onder de credieten aan afdelingsbanken prijkt de Lamongsche Afdelingsbank met een debetsijfer van f 858.400. Aangezien dit crediet voor het grootste deel gebruikt werd voor de financiering van de Lamongsche kolonisatie, had men mogen verwachten, dat omtrent de waarde van dezen post iets in het verslag zou zijn medegedeeld.

Zonder hier verder in te gaan op de vele detailpunten, welke nog van interesse zouden kunnen zijn, meenen wij in het kort de conclusies, tot welke het verslag aanleiding geeft, te moeten weergeven.

De zwakke plek van het Volkscredietwezen zijn de afdelingsbanken, hieromheen groepeeren zich de vraagstukken, die bij een eventuele reorganisatie moeten worden opgelost. Het uitleenbedrijf heeft zich van meet af aan in een ongewenschte richting ontwikkeld, waardoor het consumptieve crediet alle middelen in beslag nam, terwijl het productieve crediet niet tot zijn recht kon komen. Deze onjuiste credietpolitiek werd gevoerd met behulp van gelden, welke op economische gronden voor een groot deel niet bij afdelingsbanken thuis hooren. De hooge rentevergoeding op deposito's en de misvatting van het publiek ten aanzien van de geboden zekerheid hebben de afdelingsbanken tot deze credietpolitiek in staat gesteld.

Ten aanzien van de dessa-banken is door de meeste afdelingsbanken meestal niets gepresteerd, doordat zij in stede van een steun voor deze, eerder concurrenten geworden zijn. Uit deze impasse zal het Volkscredietwezen alleen dan kunnen geraken, indien systematisch gestreefd wordt naar een kwalitatieve verandering in de credietverleening, waardoor afdelingsbanken zoowel centrale voor dorpscredietinstellingen zullen worden, als credietgever voor inlandsche bedrijven op productieven grondslag.

Batavia, 25 Aug. 1926.

Dr. H. M. HIRSCHFELD.

DE RATIFICATIE VAN DE (ONTWERP-)VERDRAGEN DER INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIES

Het Bureau Int. du Travail publiceert geregeld in de Informations Sociales een overzicht van den stand van de ratificaties der (ontwerp-)verdragen, aangenomen op de onderscheidene internationale arbeidsconferenties. Aangezien deze publicatie door velen niet zal worden gelezen en het toch van belang is, dat men op de hoogte is van de wijze, waarop de onderscheidene staten, leden van het B.I.T., op de ontwerp-verdragen reageeren of als men liever wil, hunne verplichtingen nakomen, die zij bij de toetreding op zich hebben genomen, is het de moeite waard op een en ander de aandacht te vestigen. Wat overigens de verplichtingen betreft, zij er direct op gewezen, dat het lidmaatschap van het B.I.T. in geen deele meebrengt, dat men de op de Int. Arbeidsconferenties aangenomen ontwerp-verdragen ook moet ratificeeren. Ieder lid, dus iedere staat, blijft volkomen vrij dit te doen, slechts heeft men de verplichting op zich genomen om een jaar (voor sommige ontwerp-verdragen 1½ jaar) na de aanneming van het ontwerp-verdrag, dit aan de bevoegde autoriteiten in het betrokken land (vrijwel overal dus de Parlementen) voor te leggen, die dan, zooals gezegd, echter geheel vrij blijven het al dan niet goed te keuren. In de 9 sinds 1919 gehouden internationale Arbeidsconferenties zijn in totaal 23 ontwerp-verdragen aangenomen, terwijl verder in 1919 te Washington nog een aanbeveling werd aangenomen inzake de reeds door verscheidene staten geratificeerde conventie van Bern van 1906 inzake het verbod van het gebruik van witten phosphor bij de luciferfabricage. Totaal kan men dus spreken van 24 ontwerp-verdragen, welke wij in onderstaand overzicht hebben opgesomd, daarbij tevens vermeldende met hoeveel stemmen voor en tegen de ontwerp-conventie werd aangenomen.

1e Conferentie Washington 1919.

1. Beperking arbeidsduur in nijverheidsondernemingen. (83—2; 1 onth.).
2. Instelling openbare bureaux voor kosteloze arbeidsbemiddeling (88—4).
3. Bescherming van vrouwen voor en na de bevaling (67—10, 11 onth.).
4. Verbod van nachtarbeid voor vrouwen (94—1).
5. Verbod van arbeid voor kinderen beneden 14 jaar in de nijverheid (92—3).
6. Verbod van nachtarbeid voor jeugdige personen in de nijverheid (93—0).
7. Verbod van witten phosphor bij de luciferfabricage (92—0).

2e Conferentie Genua 1920.

8. Verbod van arbeid van kinderen beneden 14 jaar op zee (71—0; 1 onth.).
9. Schadeloosstelling voor werkloosheid bij verlies van schip door schipbreuk (70—0).
10. Arbeidsbemiddeling voor zeelieden (73—1; 2 onth.).

3e Conferentie Genève 1921.

11. Leeftijd waarop kinderen in den landbouw mogen worden toegelaten (85—1).
12. Recht van vereeniging en vergadering van landarbeiders (92—5).
13. Schadeloosstelling voor ongevallen in den landbouw (81—13; 2 onth.).
14. Gebruik van loodwit in verfstoffen (90—0; 1 onth.).
15. Wekelijksche rustdag in de industrie (73—24; 2 onth.).
16. Min. leeftijd, waarop jeugdige personen mogen worden toegelaten tot het verrichten van arbeid als tremmer of stoker (96—0; 2 onth.).
17. Verplicht geneeskundig onderzoek voor kinderen en jeugdige personen, werkzaam aan boord van schepen (96—0; 2 onth.).

Het zou ons te ver voeren op elke conventie afzonderlijk in te gaan, wie daar belang in stelt kan voor zichzelf nagaan welke conventie het meest in den smaak is gevallen, of welke landen het gemakkelijkst over de event. bezwaren der ratificaties zijn heengestapt. Uit het overzicht blijkt overigens, dat er in totaal 212 ratificaties hebben plaats gevonden (waarvan 4 voorwaardelijk), dat 27 ratificaties zijn geautoriseerd en dat 154 ratificaties aan de bevoegde autoriteiten zijn voorgelegd. Wanneer men de witte phosphorconventie en die van 1926 uitzondert, blijven er 20 conventies over, terwijl er 56 staten lid van het B.I.T. zijn. In totaal zouden dus 1120 ratificaties plaats gevonden kunnen hebben, zoodat blijkt, dat het aantal ratificaties ongeveer 20 pCt. daarvan bedraagt. Is het een wonder, dat men zich elk jaar weer op de conferentie afvraagt wat de reden toch kan zijn, dat dit getal niet veel hoger is?

Ir. B. BÖLGER.

BEZUINIGING DOOR DEN STAAT.

Openbaarheid in zake de bereikte resultaten.

Door den Minister van Financiën is bij de Memorie van Antwoord op het Ie Hoofdstuk van de Staatsbegroting 1926 een staat gevoegd, waaruit zou blijken, dat in de periode 1922—1926 in totaal op den gewonen dienst het noemenswaardige bedrag van ruim 103 millioen zou zijn bespaard. Men is tot dit bedrag gekomen door eenvoudig het totaalcijfer van de begroting van 1922 te verminderen met dat van de begroting van 1926, na op beide totaalcijfers eenige correcties te hebben aangebracht — d.w.z. vóór de aftrekking de totalen te hebben verminderd met verschillende posten, die volgens den Minister niet voor bezuiniging vatbaar waren, als den dienst op de openbare schuld, pensioenlasten e.d. Elders¹⁾ heb ik aangetoond, hoe door een andere wijze van becijfering men een geheel andere uitkomst verkrijgt. Volgens mijne berekening bedroeg de verkregen bezuiniging slechts 38 millioen. Welke van de beide berekeningen de juiste is, laat ik hier onbesproken. Aan beide kleeft het nadeel, dat zij niet volgens eene rechtstreeksche berekening — d.i. door optelling van de bezuinigingen op de verschillende posten verkregen — plaats vonden, doch slechts gegrond waren op een bewijs uit het ongerijmde. Het is toch mogelijk, dat een Departement of een bepaalde dienst in de genoemde periode in plaats van zuinig geweest te zijn, juist zich schuldig gemaakt aan het over den balk gooien van 's Rijks gelden. Toevallige, met de bezuiniging niets uitstaande hebbende omstandigheden kunnen deze spijlucht gecompenseerd hebben en zelfs uiterlijk een schijn van bezuiniging aangeven. Zoo is het aannemelijk, dat achteruitgang van den economischen toestand van ons land, zooals dit de laatste jaren te constateeren viel, onvermijdelijk een vermindering van werk bij de Posterijen ten gevolge heeft. Deze vermindering veroorzaakt weer een vermindering van exploitatiekosten bij dien dienst, doordat minder hulppersoneel in dienst behoefte te worden genomen, minder uitgaven voor vuur, licht, bureelbehoefte e.d. noodig zijn. Bovendien kan bij dien dienst een belangrijke niet-automatische, doch opzettelijk aangebrachte bezuiniging hebben plaats gevonden. Uit een bloot vergelijken van de eindcijfers der exploitatiekosten blijkt deze bezuiniging echter niet.

Nu is de vermelde mededeeling van den Minister van Financiën vrijwel het eenige, wat men over de resultaten van de bezuiniging heeft te hooren gekregen. Dit medegedeelde kan niet anders dan uiterst bescheiden worden genoemd. De op zichzelf staande mededeelingen bij verschillende posten van de Staatsbegroting geven geen duidelijk overzicht van de werking der bezuiniging over het geheele gebied.

Vooraf omdat Minister Colijn zich steeds hulde in vaagheid, waar het gold toekomstige mogelijkheden

op bezuinigingsgebied te omlijnen, had het toch op den weg der Regeering gelegen zorg te dragen, dat de Staten-Generaal of het publiek er volledig tot in bijzonderheden mee bekend werd gemaakt, wat er van al die schoone plannen terecht was gekomen.

Het moet der Regeering toch niet ontgaan zijn, dat men vrij sceptisch gestemd was tegenover de hoog aangeslagen goede voornemens tot reorganisatie en dientengevolge vereenvoudiging en goedkooper functioneering van de Staatsmachine.

Niets van dit alles. Het heeft ten eenen male ontbroken aan een duidelijke uiteenzetting van datgene, waarop men toch recht had, te weten:

1. Een uiteenzetting, hoe de organisatie is van den bezuinigingsdienst bij het Rijk, d.w.z. langs welke verschillende wegen men hoopt in deze resultaten te bereiken.

2. Een publicatie in bijzonderheden van de bereikte resultaten.

Zulk een mededeeling bijv. in den vorm van een jaarverslag der Generale Thesaurie zou zeker geen overbodigheid zijn geweest.

Het is niet mijne bedoeling te trachten hier in de leemte in de mededeelzaamheid der Regeering te voorzien. Allereerst is dit, indien men niet over alle bronnen beschikt, uiterst moeilijk en kan dit derhalve nimmer aanspraak op volledigheid maken. Bovendien zou dit te zeer de grenzen van deze korte schets overschrijden. Wellicht zal in een latere publicatie getracht worden, voor zoover dit mogelijk is, in de leemte, ontstaan door de onvoldoende publicatie van Regeeringswege, te voorzien.

Hier zal worden volstaan met er eens de aandacht op te vestigen, hoe in een anderen Staat de bezuinigingsdienst is georganiseerd en men daar wel de noodige publicaties het licht deed zien, en wel in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Evenals hier te lande kan men ook in Amerika spreken van officieele en particuliere bezuinigingspogingen. Onder de particuliere pogingen van ons land mag zeker in de eerste plaats worden genoemd de arbeid der Centrale Commissie voor Bezuiniging van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel. Een dergelijke instelling heeft men ook in Amerika in het *Institute for Government Research*, doch op veel ruimer leest geschoeid. Dit instituut, dat geheel uit particuliere fondsen wordt bekostigd en over een uitgebreiden staf van personeel en medewerkers beschikt, heeft o.m. verschillende publicaties het licht doen zien. Onder die publicaties noemen wij met het oog op het doel van dit artikel: „*Organized efforts for the improvement of methods of administration in the United States*”²⁾, door Gustavus A. Weber, die behoort tot het personeel van het Instituut.

In de inleiding van het 391 blz. tellende boek geeft de directeur van het Instituut W. F. Willoughby aan, hoe het boek een vrij beperkt gebied behandelt, omdat: „... if an adequate account were given of the incidental contributions of these scientific societies (American Economic Association, American Sociological Society, American Historical Association) to the movement for the improvement of methods of public administration in this country, a separate volume would be required”. Het werk van deze genootschappen werd derhalve buiten beschouwing gelaten. Evenzeer werd ter zijde gelaten de behandeling van hetgeen op het gebied van de *rechtspraak* en de *wetgeving-zelf* plaats vond. Uitsluitend de bezuinigingspogingen op het gebied van Rijksdiensten en administratiën vormden de stof voor den schrijver.

Van alle instellingen, officieele zoowel als particuliere, worden de geschiedenis, organisatie en het verichte vermeld.

Merkwaardig met het oog op de organisatie van de bezuinigingspogingen hier te lande, is hetgeen de schrijver opmerkt omtrent den duur van en de afda-

¹⁾ „De Economist” Augustus 1926.

²⁾ Uitg. D. Appleton and Company, New York—London.

ling tot in details waarin het bezuinigingswerk moet geschieden:

„In this connection it is important to note that if results of importance are to be expected a number of years will be required for the prosecution of the work. Five years will be none too long a period. If the work is worth doing at all it is worth doing thoroughly. The investigation of existing conditions should be pushed to the minutest details of organization and procedure, an undertaking involving the expenditure of much time and labor. The real necessity for adequate time, however, lies in the fact that it is much more desirable that the work shall be prosecuted by a small, highly-paid, expert staff, which will take up one or two problems of administration at a time for detailed study and report, than to attempt to investigate all phases at the same time with a large and less efficient force.”

Hij komt dan tot 3 mogelijkheden, volgens welke de bezuiniging langs officieelen weg kan geschieden:

1. Door de Rijksdiensten zelf, waartegen hij talloze bezwaren aanvoert, vrijwel overeenkomende met de bezwaren, die ook bij ons gelden.

2. Door de uitvoerende macht, hetzij uit eigen initiatief, hetzij op grond van machtiging verleend door de wetgevende macht.

3. Door de wetgevende macht zelf.

De schrijver geeft de voorkeur aan de sub 3 genoemde methode mits:

„If this question of keeping politics and personal considerations out of the work of the commission can be successfully met, there is more chance of positive reform being actually accomplished through a legislative than through an executive investigation.”

Wordt aan deze voorwaarde niet voldaan, dan zou een onderzoek van de uitvoerende macht moeten plaats vinden.

Onder de particulieren worden in de eerste plaats genoemd het reeds vermelde Instituut. Deze behooren echter zooveel mogelijk samen te werken met de Regeeringsorganen en alleen wanneer op bepaalde weigering tot samenwerking wordt gestooten, mag de publieke opinie te baat worden genomen.

Dat door de officieele organen voor efficiency waardeering bestaat voor de pogingen van particuliere zijde ondernomen, bewijst wel de volgende uitspraak van de *National Federation of Governmental Research Agencies* — later genoemd *de Governmental Research Conference* —:

„That, while appreciating the value of efficiency moments which are a part of commercial organizations, educational institutions, and governmental units, we believe citizens' agencies for public efficiency to be most effective when independently organized and administered as regards finance, methods, publicity and other fundamental policies.”

Een groote ruimte wordt in het boek van Weber ingenomen door de opsomming en bespreking van de bezuinigingspogingen in de afzonderlijke Staten en steden. Dit kan hier worden voorbijgegaan, ofschoon opgemerkt moet worden, dat men in de staten in sommige opzichten verder is gegaan, omdat men daar aantreft „organs of central administrative control” en „legislative reference and bill-drafting agencies”, welke niet vermeld zijn bij de centrale Regeering; de eerste bij ons te vergelijken bij de Algemeene Rekenkamer, de tweede bij ons nog onbekend, hoewel van verschillende zijden het nut is betoogd van een bureau, dat zich speciaal met het opstellen van wetten e.d. zou hebben bezig te houden.

Do schrijver noemt alle Staatscommissiën, die van 1789 af zich bewegen hebben op het terrein van onderzoek van Rijksadministratiën. De belangrijkste is de „*President's Commission on Economy and Efficiency 1910—1913*”. Om een denkbeeld te geven, wat men in Amerika over heeft voor het houden van een deugdelijk onderzoek naar het huishouden van den Staat, zij opgemerkt, dat deze Commissie, die een levensduur van 3 jaar had, den lande heeft gekost \$ 260.000. Vergelijkt men hierbij de angstvalligheid, waarmede men somwijlen hier te lande geld uitgeeft

voor efficiency-onderzoek, dan steekt Amerika in dit opzicht wel gunstig bij ons af.

Het werk van de Commissie was dan ook wel grootsch. Vooral het ondeugdelijke begrotingsstelsel van de Ver. Staten was haar onderwerp. Tallooze verslagen zijn door de Commissie uitgebracht, verschillende vele honderden bladzijden tellende, o.a. een over „*The need for a national budget*” van 568 blz. Het succes van de Commissie was een volledige reorganisatie van het begrotingsstelsel, terwijl uit de Commissie in 1913 voortkwam het „*Bureau of Efficiency*”.

Aanvankelijk had dit bureau een kleinen omvang, doch al spoedig breidde het zich uit, de kosten stegen van \$ 15.000 in den beginne tot \$ 60.000 in 1918.

Een van de voornaamste taken van het bureau was te waken voor dubbel statistisch en ander werk in den Staatsdienst. Verder had het de eischen te onderzoeken, welke aan de ambtenaren moeten worden gesteld. Het bureau had de methoden te onderzoeken, waarop vorderingen aan den Staat werden toegewezen, het had de contrôle op de comptabiliteitsafdeelingen van de Departementen, het moest de salarissen onderzoeken van de ambtenaren enz. In het begin van het jaar moest het bureau verslag uitbrengen aan het Congres, behoudens de tusschentijdsche rapporten.

Een volledig overzicht van het werk van het bureau te geven is ondoenlijk. Hoofdzaak voor ons betoog is, dat het bureau verschillende rapporten uitbracht over zijn werkzaamheid. Feitelijk is dit ook voor de hand liggend. Indien een efficiency-bureau wordt ingesteld en belangrijke sommen daaraan ten koste worden gelegd, mag men ook eischen, dat men op de hoogte wordt gehouden van hetgeen het bureau uitgewerkt heeft.

Blijft een dergelijk verslag achterwege, zooals bij ons, dan vestigt men onvermijdelijk bij het publiek het denkbeeld, dat de resultaten van den arbeid het daglicht niet mogen zien, m.a.w. de verwachtingen te dien opzichte niet zijn vervuld. Ofschoon in feite voor deze veronderstelling ten aanzien van ons land geen grond aanwezig is, is het te hopen, dat door meerdere openbaarheid aan allen ongegronden twijfel de bodem wordt ingeslagen.

Ons volk kenmerkt zich niet door buitengewone belangstelling in 's Lands zaken. Als belastingbetaler heeft men echter een bijzondere belangstelling voor het al of niet doelmatig besteden van de belastingpenningen, hetgeen telkens blijkt indien door verslagen van Commissies e.d. over dit besteden het een en ander bekend wordt gemaakt. Het volk heeft daarom ook ongetwijfeld een groote belangstelling voor den arbeid en de resultaten van de organisaties in den Staat, die bewerken moeten, dat inderdaad zuinig en doelmatig wordt huisgehouden in den Staat.

E. P. WEBER.

DE GOVERNEMENSBEDRIJVEN IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Naschrift.

Ir. J. van der Waerden schrijft ons:

In No. 561 van dit Weekblad gaf ik eenige beschouwingen ten beste over de Gouvernementsbedrijven in N.-I.

Ir. P. A. Roelofsen reageert in No. 562 slechts in zoverre op die beschouwingen, dat hij meent, dat ik in de inleiding den „normalen lezer” ten onrechte suggereer, dat het betrokken Departement in Ned.-Indië er op uit zou zijn om alle bedrijfsuitkomsten „gepooled” te doen verschijnen en het zicht op de afzonderlijke bedrijven te camoufleren, hetgeen door hem ten eenen male onjuist wordt genoemd.

Mijne uitspraak, dat het te zamen belichten en „gepooled” doen beoordeelen van de uitkomsten van zulke heterogene ondernemingen (diensten, bedrijven, producten en monopolies) als onder het Dept. van Bedrijven ressorteeren een gevaar is, (wijl daardoor de

beoordeeling der onderdeelen op den achtergrond wordt geschoven en verduisterd raakt) sloeg o.m. op de voorstelling van zaken, welke op gegevens van Ir. Roelofsen zelf in „De Ingenieur” van 3 April 1926 voorkwamen en waarbij als „een roode draad” door het geheele artikel loopt, hetgeen in 'n tusschen-conclusie er dan ook letterlijk in geschreven staat:

„Uit dezen *verzamelstaat* blijkt dus, dat over het jaar 1925 deze groote en financieel meest belangrijke gouvernementsbedrijven (Bankatin, Steenkolen, Zout, Spoor- en Tramwegen en Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst) een netto-overschot (na afschrijving) zullen opleveren van rond 76 miljoen gulden en dit bij een totaalbedrag aan daarin vastgelegde bedrijfskapitalen op 1 Januari van rond 487 miljoen gulden”.

Voorts waarschuwde ik er tegen, dat het aldus opgegeven kapitaal „willekeurig” eenige honderd miljoenen te laag was gesteld, en merkte nog op, dat op de afschrijvingspolitiek bij meerdere der ondernemingen (o.a. bij de Staatsspoor- en Tramwegen) redelijke aanmerking was te maken.

In zijn wederwoord publiceert Ir. Roelofsen toevalig het staatje uit de begrotingsstukken v.h. najaar 1925, waarbij het kapitaal op 1 Januari 1926 voor de Staatsspoor- en Tramwegen wordt aangehouden op f 398.018.000 met als noot deze aantekening:

„kapitaal na aftrek van de lijnen niet uit bedrijfsoogpunt aangelegd”.

Wat nu betreft de, de laatste jaren zoo gaarne toegepaste, kapitaalsreductie ten behoeve der rendementsberekening bij de spoorwegen, wil ik in dit korte naschrift niet nalaten op het gelukkige verschijnsel te wijzen, dat bij de begroting voor 1927 daarmede alreeds gebroken is (Volksraadstukken, afd. VIII, stuk 15, blz. 105), zoodat het *zuivere rendement over het geheele kapitaal* daarbij wordt becijferd, van welk kapitaal dan wordt gezegd:

„Blijkens de meergenoemde kapitaalrekening kan het kapitaal, dit is dus het kapitaal gestoken zoowel in de „rendabele” als in de „onrendabele” lijnen, dat op 1 Januari 1927, volgens de voorloopige becijferingen in het spoorwegwet zal zijn vastgelegd, worden gesteld op f 629.978.000.”

Volgt de rendementsberekening.

In zijn wederwoord vergoelijkt Ir. Roelofsen, dat in het Ingenieursartikel de hoofdnadruk gelegd werd op de totaal-uitkomsten van de vijf grootste gouvernementsbedrijven — ten einde daarmede het gevoerde beleid te prijzen — en zegt dan:

„Om den lezer nog kortelijks het globaal verloop van dit totaalcijfer tijdens en na de economische crisis te laten zien, volgde ten slotte (in de Ingenieur) een kort uittreksel, waaruit bleek, dat dit *totaal-overschot* van f 18,9 miljoen in 1921 geleidelijk tot het bedrag van f 75,9 miljoen in 1925 opgevoerd is (met een bedrag van rond f 12 miljoen), daarin geholpen door den oplopenden tinprijs.”¹⁾

Is dat nu „gepooled” doen beoordeelen of niet?

Bij welke openbare bespreking van de Gouv.-bedrijven in N.-I. ook, behoort vermeden te worden het sommeeren der heterogene overschotten en beoordeelen naar het totaal-resultaat. Elk bedrijf behoort *uitsluitend* voor zichzelf naar buiten te spreken en besproken te worden.

AANSLUITING VAN DEN POSTCHÈQUE- EN GIRODIENST BIJ HET BANKGIRO.

Men schrijft ons:

Bij Koninklijk Besluit van 29 Mei 1926 (Stbl. No. 158) zijn enkele wijzigingen gebracht in het Giro-

¹⁾ Terloops rijst de vraag, als de Bankatinontginning in die gezamenlijke 79 miljoen over 1925 met 40 miljoen gulden netto-overschot verschijnt, doch door den oplopenden tinprijs daarbij 12 miljoen geholpen is en dus ter vergelijking voor 1921 op een aandeel in het totaal van 28 miljoen moet worden gesteld, hoe verhouden zich in het totaal netto-overschot van 1921, hetwelk slechts 18,9 miljoen (dus 9 miljoen *minder* dan Bankatin alleen) beloopt, de andere bedrijven? Ook het inzicht in deze wederom te zamen genomen resultaten is uit de officieele stukken nauwelijks op te diepen.

besluit 1924 (Stbl. No. 451). Deze betroffen o.m. de volgende punten:

a. er is aansluiting gekomen tusschen bank- en postgiro via een girorekening van den Postchèque- en Girodienst bij de Nederlandsche Bank;

b. er is aansluiting gekomen met buitenlandsche postchèque- en girodiensten;

c. het maximum-bedrag van f 6000 voor chèques en postcredietbrieven is afgeschaft;

d. voor elk girobiljet of chèque-advies, dat aan het girokantoor wordt ingezonden, zonder dat het beschikbare saldo-tegoed van de betrokken rekening de gevraagde afschrijving toelaat, kan de rekening met 15 cent worden belast;

e. opschorting van den termijn voor het weigeren van bijschrijvingen voor hen, wier rekening geen beschikbaar tegoed aanwijst, voldoende om de bijschrijving ongedaan te maken.

Waar in het bijzonder de eerstgenoemde kwestie, de aansluiting van den postgirodienst bij het bankgiro, aan velen in den lande niet geheel duidelijk is geworden, mag het dienstig worden geacht daarvan eene nadere verklaring te geven.

Het mag bekend verondersteld worden, dat reeds bij de oprichting van den postchèque- en girodienst aandrang op de Regeering is uitgeoefend, vooral uit bankkringen, om den dienst te doen aansluiten bij het bestaande bankgiro door het doen openen van eene girorekening bij de Nederlandsche Bank. Door de directie van deze Bank werd deze aandrang sterk ondersteund. Zij was van oordeel, dat het op bedoelde wijze tot stand brengen van de gewenschte aansluiting onmisbaar was voor de gezonde ontwikkeling van de nieuwe overheidsinstelling. Hare pogingen konden evenwel geen resultaat hebben; zij moesten afstuiten op de toenmalige organisatie van den dienst, waarbij de omstreeks 400 postkantoren in het land even zoo-veel zelfstandige chèque-kantoren waren met eigen kring van rekeninghouders en eigen administratie. Om van de aansluiting bij het bankgiro voldoende nut te hebben, zou aan alle 400 kantoren de bevoegdheid moeten zijn verleend om over het bij de Bank door den postchèque- en girodienst te onderhouden saldo te beschikken, waaraan echter met het oog op de inrichting van het postbedrijf, de eischen van comptabiliteit enz. niet kon worden gedacht. Ten einde in deze leemte te voorzien en een verbinding tusschen de beide girostelsels te verkrijgen, is de Bank er toen toe overgegaan zich postrekeningen te doen openen, eerst voor de hoofdbank te Amsterdam, daarna voor de bijbank te Rotterdam en vervolgens voor hare agentschappen. Daardoor konden dus toch de rekeninghouders bij den postchèque- en girodienst, die een deel van hun saldo bij de Bank wilden overbrengen, daartoe overgaan. Van deze gelegenheid is van den aanvang af, vooral door de groote banken, een ruim gebruik gemaakt, zoodat het saldo van de Nederlandsche Bank door overschrijvingen, die op hare postrekeningen werden uitgevoerd, snel aangroeide. De Bank kon deze gelden in den postchèque- en girodienst echter niet benutten. Zij had geen gelegenheid om deze saldo's aan te wenden voor het doen van overschrijvingen op andere postrekeningen; voor het doen van betalingen per postchèque was voor haar nog veel minder aanleiding. Ook het wegtrekken der saldo's per chèque kon hier wegens de grootte der bedragen niet in aanmerking komen. De oplossing van dezen ongewenschten toestand werd gevonden door de vergunning, welke door het Departement van Financiën aan de bank verleend werd, om hare saldo's te doen overschrijven op de postrekening van 's Rijks Schatkist. De Bank kon daardoor hare groote saldo's bij den girodienst wegwerken, doch op de rekening van de Schatkist werden daardoor de bedragen veel te groot. Het liquideeren van deze groote saldo's ging hier evenwel gemakkelijker, omdat zij tegenover andere verrekeningen tusschen Schatkist en Postbedrijf, dus zonder geldverplaatsing, konden worden afge-

boekt. Vóórdat dit in 1918 administratief geregeld was, had het saldo van 's Rijks Schatkist reeds eene aanzienlijke hoogte bereikt, en toen de eerste afboeking zou plaats vinden, werd door de Generale Thesaurie een chèque daarvoor afgegeven van f 135.000.000. Van dien tijd af hebben toen deze afboekingen tot aan de sluiting van den dienst in 1923 regelmatig plaats gevonden. Na de heropening werden zij geschorst in verband met andere in overweging zijnde regelingen met het gevolg, dat het saldo van 's Rijks Schatkist in Februari 1926 was opgelopen tot ruim f 500.000.000. Dit was evenwel slechts een saldo op papier, omdat andere administratieve verrekeningen, welke daar tegenover konden staan, eveneens waren opgeschort geweest. Voor het wegtrekken van het saldo per chèque was geen contant geld noodig. Toen dan ook omtrent de bedoelde nieuwe regeling overeenstemming was verkregen, kon met een enkele chèque, zonder dat eenige moeilijkheid voor den dienst behoefde te worden gevreesd, het grootste deel van bovengenoemd saldo worden weggetrokken en in uitgaaf gesteld. De regelmatige afboekingen zijn sedert dien hervat. Uit het vorenstaande blijkt echter wel, dat de oude regeling administratieven omslag veroorzaakte.

Daaraan is inmiddels een einde gemaakt. Het nieuwe Koninklijke Besluit bevat de bepaling, dat de rekeninghouders onder zekere voorwaarden ook over hun saldo-tegoed kunnen beschikken voor het doen van overschrijvingen op girorekeningen bij de Nederlandsche Bank. De betalingen aan de Bank zelf of aan cliënten van de Bank behoeven dus niet meer uitsluitend over de postrekeningen der Bank te loopen, doch de verrekening van opdrachten, aan den postchèque- en girodienst gegeven, kan onder de nieuwe regeling rechtstreeks in rekening-courant met de Bank plaats vinden. Voor de administratie is hiervan het gevolg, dat de Bank niet meer de vroegere groote saldo's op hare postrekeningen krijgt en dus de boven uiteenzette administratieve bemoeiingen, die uit een oogpunt van giroverkeer geen nut opleverden, vanzelf wegvallen. De behandeling van deze aangelegenheden is voor den dienst zelf, voor de administratie van de Schatkist en voor de Bank eenvoudiger geworden, doch het belang van de aansluiting is wel hierin gelegen, dat het groote geldverkeer er door bespoedigd wordt. Bij den vroegeren gang van zaken kon de Ned. Bank over de op hare postrekeningen overgeschreven bedragen feitelijk eerst beschikken, nadat zij ze zelf weder op de rekening van de Schatkist had gireerd en er deze in gewone rekening-courant voor had gedebiteerd, hetgeen tot vertraging in de valuteering aanleiding gaf. In de practijk werd hiervan door de Bank wel afgeweken en werd gevaluteerd op den dag waarop zij de afrekeningen van den girodienst in haar bezit had, doch dit was eene welwillendheid der Bank tegenover hare cliënten, waaraan zij een einde kon maken wanneer zij dit wenschte. Onder de nieuwe regeling moet de postchèque- en girodienst een saldo bij de Bank aanhouden, waaruit de over te schrijven bedragen op den dag der overschrijvingen zelf gedekt kunnen worden, ten gevolge waarvan de valuteering dadelijk bij ontvangst van de opgaven van den girodienst zal kunnen en moeten geschieden. Dit beteekent minstens een dag rentewinst, hetgeen, vooral in het groote geldverkeer, van belang is. Doch daarnevens kan ook op het voordeel worden gewezen, dat de rekeninghouders, die hunne saldo's bij de Bank overbrengen, daarover sneller dan onder de oude regeling weder bij de Bank kunnen beschikken, zoodat zij dus spoediger weer in den algemeenen omloop worden opgenomen; derhalve minder verlies van nuttig effect.

Het aanhouden door den postchèque- en girodienst van een saldo in rekening-courant bij de Nederlandsche Bank brengt ook mede, dat het giroverkeer in omgekeerde richting, nl. de overschrijvingen van rekeninghouders bij de Bank naar rekeninghouders

bij den girodienst, voortaan verbetering ondergaat.

Als onder de vroegere regeling de cliënten van de Bank haar opdrachten gaven tot het doen van overschrijvingen op postrekeningen, hetzij van die cliënten zelf, hetzij van anderen, gaf de Bank hieraan gevolg door inzending van girobiljetten tot het doen van overschrijvingen van hare eigen postrekeningen op de door de cliënten aangewezen postrekeningen. Uit den aard der zaak konden deze opdrachten slechts worden uitgevoerd als het saldo van de postrekening der Bank toereikend was voor het doen der gevraagde afschrijvingen. Dit bracht derhalve de Bank in de noodzakelijkheid voortdurend een niet onaanzienlijk saldo op hare postrekeningen aan te houden, omdat zij anders de kans zou loopen, dat hare opdrachten niet zouden kunnen worden uitgevoerd. En deed dit geval zich voor, dan moest haar tegoed bij den postchèque- en girodienst eerst door storting in contanten worden aangevuld. Door de thans getroffen regeling is een andere toestand geschapen.

Eene belangrijke vraag, welke bij het tot stand brengen van deze regeling naar voren kwam, was deze, of als gevolg van betere aansluiting tusschen postgiro en bankgiro de saldo's van den postchèque- en girodienst in beteekenende mate sneller zouden worden weggetrokken. Indien dit één der gevolgen van den nieuwen maatregel zou zijn, zou het financiële resultaat van den postchèque- en girodienst daardoor ten ongunste worden beïnvloed. Het is toeh bekend, dat derente, welke met de belegging der saldo's wordt gekweekt, de voornaamste bron van inkomsten van den girodienst vormt, zoodat inkrimping van de saldo's een verminderde opbrengst van deze inkomstenbron ten gevolge zou hebben. Het verkrijgen van een sluitende exploitatie-rekening, een girodienst, die zichzelf bedruipt, of beter nog een behoorlijk overschot oplevert ter vergoeding van andere inkomsten, welke aan den Staat worden onttrokken (o.a. zegelrecht), zou daardoor in niet onbelangrijke mate worden bemoeilijkt. Anderzijds behoort de dienst echter te voldoen aan den eisch van te zijn een goed en vlug en ruim werkend betalingsinstituut, hetgeen in het onderwerpelijke geval stellig zou medebrengen de verhoogde kans op wegtrekking der saldo's en bemoeilijking van het vervullen van den eisch der sluitende rekening.

Ten einde in deze de zaak niet in gevaar te brengen, zoowel administratief als financieel, is er toen toe overgegaan de gelegenheid tot het doen overbrengen van saldo's naar de Bank niet onbegrensd open te zetten, doch eenige grenzen te trekken, waartoe het bovenstaande Koninklijk Besluit aan den Minister van Waterstaat de bevoegdheid verleent. Deze heeft bepaald, dat overschrijvingen op girorekeningen bij de Nederlandsche Bank zullen kunnen plaats vinden van bedragen niet kleiner dan f 5000 en voor zoover de saldi der postrekeningen van afschrijving door zoodanige overschrijvingen niet beneden f 10.000 zouden dalen, m.a.w. van de nieuwe methode kan slechts gebruik worden gemaakt door de rekeninghouders, die een saldo van minstens f 15.000 bij den girodienst hebben en daarvan minstens f 10.000 disponibel kunnen houden. Al het daar beneden liggende giroverkeer is daardoor van de nieuwe regeling uitgesloten en wordt evenals tot nu toe via de postrekening van de Bank uitgevoerd.

In het kort is de nieuwe toestand dus deze:

a. Overschrijvingen van minder dan f 5000 worden in beide richtingen uitgevoerd via de postrekening der Bank. (No. 4400);

b. Overschrijvingen van f 5000 en hooger worden in beide richtingen uitgevoerd via de girorekening van den postchèque- en girodienst bij de Bank. Voor overschrijvingen van de post naar de Bank is daarbij dan nog de eisch gesteld van een overblijvend saldo op de postrekening van minstens f 10.000.

Nieuw is bij deze regeling de invoering van een overschrijvingsrecht. Terwijl alle overschrijvingen van

postrekening op postrekening kosteloos geschieden, zijn de overschrijvingen tusschen postrekening en bankrekening aan een vast recht van 10 cent onderworpen. Dit geldt niet alleen voor de houders van postrekeningen, die via de bankrekening van den girodienst betalingen willen doen, doch evenzeer voor die houders van postrekeningen, op wier rekeningen door de Bank bedragen worden overgeschreven.

De vraag zou thans nog gedaan kunnen worden, waarom de postchèque- en girodienst wel eene rekening heeft genomen bij de Nederlandsche Bank en niet bij andere banken. Immers ook door laatstbedoelde aansluitingen zou het giroverkeer kunnen worden bevorderd. Het antwoord op die vraag ligt in het voorgaande opgesloten. Het ligt geenszins op den weg van den postchèque- en girodienst om naar aansluiting bij de banken op de aangeduide wijze te streven. Eene juiste opvatting van de taak van deze Rijksinstelling, die door iedereen benut kan worden, brengt mede, dat men zich er van bedient op de daarvoor voorgeschreven wijze, n.l. door zich bij dien dienst eene rekening te doen openen en niet omgekeerd. In dien gedachtengang hebben nagenoeg alle banken zich dan ook aangesloten. De bestaande toestand in het groote geldverkeer heeft nu om de boven uiteengezette redenen er wel toe geleid, dat de postchèque- en girodienst eene rekening bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam heeft genomen; en thans ook bij de bijbank te Rotterdam en de agentschappen te 's-Gravenhage en Utrecht, doch daarin ligt geene aanleiding om van het algemeene beginsel, hierboven aangegeven, ook ten aanzien van de particuliere banken af te wijken. Het openen van andere rekeningen zou trouwens in een bedrijf, waarin reeds meermalen 80.000 à 100.000 boekingen per dag moeten worden uitgevoerd, tot diverse moeilijkheden leiden.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

Gedurende September, schrijft „The Economist”, stegen de vrachten voor volle ladingen aanzienlijk ten opzichte van Augustus, zooals de hierna volgende tabel te zien geeft. Ook nu weer ontbraken noteeringen voor uitgaande kolenvrachten van Engeland en men moest dus weer zijn toevlucht nemen tot de sedert April gevolgde methode, om het indexcijfer op twee

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd. v. 1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,2
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Aug. 1925	107,2	113,5	110,8	112,2	99,1	126,4	111,5
Sept. „	103,2	117,3	109,1	113,4	101,8	140,7	114,2
October „	109,6	121,0	110,5	106,5	104,5	142,4	115,8
November „	115,3	119,1	110,7	109,9	109,1	149,6	118,9
December „	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Januari 1926	115,9	114,1	116,1	119,6	102,8	135,5	117,0
Februari „	116,5	97,9	114,9	118,5	95,1	119,3	110,4
Maart „	115,9	93,4	116,9	114,6	87,9	96,1	104,1
April „	112,4	95,0	116,6	109,2	83,9	97,0	102,3
Mei „	111,4	102,6	115,8	107,9	78,1	99,7	102,6
„	114,1	102,6	110,0	72,7	78,1	99,7	96,2
Juni „	110,8	105,0	121,1	120,4	98,3	92,6	108,0
„	112,3	105,0	120,6	97,7	98,3	92,6	104,4
Juli „	110,9	116,2	134,4	119,8	98,8	124,6	117,5
„	112,6	116,2	147,4	96,5	98,8	124,6	116,0
„	111,6	127,8	133,7	119,6	100,9	151,3	124,2
Aug. „	114,7	127,8	145,8	96,0	100,9	151,3	122,8
„	113,7	140,3	144,3	121,7	104,1	154,9	129,8
Sept. „	121,1	140,3	167,1	100,2	104,1	154,9	131,3

verschillende wijzen te berekenen. In verband daarmedo geeft de tabel voor elk van de laatste vijf maanden een dubbel cijfer, waarvan het eerste is verkregen door samenvoeging van de wél genoteerde vrachtcijfers met de laatstbekende kolenvrachten, n.l. die van April jl., terwijl het tweede, hier cursief gedrukte, is berekend onder weglating van de gewone kolenvrachten. Bij beschouwing van deze cijfers blijkt, dat het cursieve cijfer een stijging van 6,92 pCt. tegenover Augustus te zien geeft, terwijl dat, waarin de kolenvrachten van April begrepen zijn, 4,57 pCt. boven het overeenkomstige cijfer van de vorige maand staat.

De wijzigingen in iedere groep en onderafdeeling (kolenvrachten niet inbegrepen) in de afgelopen maand blijken uit de volgende tabel, waarbij het gemiddelde van 1898—1913 op 100 is gesteld.

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	..	..
„ „ thuisvracht.....	124,19	..
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	..	..
„ „ thuisvracht.....	117,95	+ 12,70
Noord-Amerika	140,30	+ 12,47
Zuid-Amerika; uitgaande vracht....	..	..
„ „ thuisvracht.....	167,09	+ 21,26
Indië; uitgaande vracht.....	..	..
„ „ thuisvracht.....	100,21	+ 4,18
Het verre Oosten, enz.....	104,05	+ 3,17
Australië.....	154,90	+ 3,56

Het belangrijkste feit in September was, dat nog steeds in buitengewone mate gecharterd werd voor transport van Amerikaansche kolen naar Groot-Brittannië, in verband waarmede de vrachtprijzen gedurende deze maand meer dan 30 pCt. stegen. Zooveel tonnage werd hierdoor in beslag genomen, dat andere belangrijke markten voor thuisvrachten daardoor van scheepsruimte ontbloot waren en de noteeringen vrijwel overal met sprongen naar boven gingen. In het bijzonder was dit het geval voor de La Platahavens, waar een goede vraag bestond bij prijzen, die, ten gevolge van beperkte beschikbare tonnage, snel stegen, vooral voor spoedige verscheeping. De verscheeping van graan van de Zwarte Zee en den Donau vond ook tegen belangrijk hogere noteeringen plaats, terwijl Amerikaansche graanverscheepers ten gevolge van de concurrentie met de kolenverscheeping aanzienlijk meer voor vrachtruimte moesten betalen. Andere markten, w.o. de ertshavens aan de Middellandsche Zee en de Golf van Biscaye, waren over het algemeen rustig, hoewel in de meeste gevallen hogere vrachten moesten worden betaald, wanneer het werkelijk tot afsluiting van zaken kwam. De verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913 geeft de volgende tabel te zien, waarbij in de cursieve cijfers voor de laatste vijf maanden de kolenvrachten niet begrepen zijn.

(1913 = 100)

Maand	1923	1924	1925	1926
Januari	114,05	117,11	114,49	100,57
Februari.....	112,73	123,78	115,96	94,85
Maart	115,23	122,09	106,63	89,51
April.....	115,45	117,22	104,24	87,97
Mei	114,55	114,27	98,23	{ 88,17 82,69
Juni	106,82	108,62	91,74	{ 92,87 89,76
Juli	103,39	103,75	94,90	{ 100,95 99,71
Augustus	100,16	104,43	95,87	{ 106,71 105,53
September	103,04	110,50	98,19	{ 111,59 112,83
October	107,86	115,55	99,49	
November	111,21	112,76	102,23	
December	111,81	111,21	104,67	
Jaarl. gemiddeld.	106,69	113,44	102,22	

Hoë betreuwenswaardig overigens ook de economische toestand ten gevolge van de kolenvrachten moge

zijn, valt toch niet te ontkennen, dat deze voor de „tramp“-vaart gunstig heeft gewerkt, daar niet alleen de verdiensten met reeds in de vaart zijnde tonnage belangrijk vermeerderd zijn, doch ook schepen, die anders opgelegd zouden zijn, nu tegen vrij loonende prijzen in de vaart gebracht konden worden.

BOEKAANKONDIGING.

F. M. Wibaut, *Gemeentebeheer (Financieel beheer, Bedrijfsbeheer)*. Amsterdam, 1926.

Het onder bovenstaanden titel in het licht gegeven boekje bestaat uit overdrukken van artikelen uit „De Socialistische Gids“ en „Het Volk“ benevens een beknopt naschrift, dat vroeger in dit tijdschrift verscheen ¹⁾. Zij betreffen eenige principieele vraagstukken, waarmede de wethouder van financiën en bedrijven eener gemeente te maken heeft, waarover hij zijn eigen standpunt tegenover partijgenooten meermalen heeft te verduidelijken en tegenover tegenstanders heeft te handhaven. De heer Wibaut heeft deze zelfde dingen in den Amsterdamschen raad natuurlijk talloze malen gezegd. Maar hij heeft behoefte gevoeld zijn gedachten hierover ook nog eens schriftelijk samen te vatten en de wensch, om daaraan een meer blijvend vorm te geven dan er in couranten- en tijdschriftartikelen aan ten deel valt, zal wel de verklaring zijn voor dezen herdruk van opstellen, die — de schrijver zal dit ongetwijfeld willen toegeven — ten slotte niet zoo heel veel nieuws bieden en, naar mijn gevoelen althans, interessanter zijn voor wie belangstelt in de psychologie van de politiek der openbare lichamen in onzen tijd, wegens de manier waarop hier wordt betoogd, dan, met het oog op den eigenlijken inhoud, voor dengene die leering zoekt in gemeentelijke economie. Hiermede is volstrekt niet ontkend, dat de schrijver bij herhaling treffende opmerkingen maakt en meeningen verkondigt, waarvan men zou wenschen, dat ze door het gros onzer gemeentelijke politici, in het bijzonder ook door des schrijvers partijgenooten, wat meer algemeen werden gedeeld.

Het opstel „Financieel gemeentebeheer“, waarmede het bundeltje opent, handelt over de noodzakelijkheid van sluitende budgetten, van efficiency, van het besteden van belastinggeld alleen aan uitgaven, die, voor zoover niet verplicht, door den raad in zijn geheel als onafwijsbaar gevoeld worden. Deze punten ga ik hier met stilzwijgen voorbij, maar wel zou ik een enkele opmerking willen maken over hetgeen de heer Wibaut verder in dit opstel nog zegt over het dekken van zoogenaamde buitengewone uitgaven. Hij keert zich tegen het in enkele gemeenten van tijd tot tijd aan den dag getreden voornemen om buitengewone uitgaven van bepaalden aard voortaan te dekken uit gewone middelen. Het stelsel bijv. om elk jaar noodige nieuwe scholen te betalen uit belastinggeld acht hij niet slechts bezwaarlijk uit praktisch oogpunt, maar ook *principieel onjuist* en als zelfs de gemeente Amsterdam eens een enkele maal iets dergelijks deed, dan moet men bedenken dat „bijna niemand zoo braaf is, dat hij het niet genoeglijk vindt om eens een enkele maal te zondigen“. De aankondiging van een andere politiek te dezer zake door de Rijksoverheid in de Memorie van Antwoord op het wetsontwerp betreffende de Weeldebelaasting wordt in dit verband door den heer Wibaut bestreden, een bestrijding, die waarschijnlijk nog in een heel anderen toonaard zou zijn gezet, als hij reeds kennis had gedragen van de onlangs in dit blad opgenomen en besproken circulaire van minister Kan ²⁾ over de wenschelijkheid, dat in het vervolg ook de gemeenten een zelfde richtsnoer zullen volgen, ook dus uit den kapitaaldienst alleen uitgaven zul-

len bestrijden, „die dadelijk vloeiende inkomsten meebrengen, tenminste gelijk aan de rente der aan te gane schuld.“ En ook hier is de argumentatie niet alleen, dat op deze wijze of de gewone dienst veel te zwaar zal worden belast of uitgaven voor nuttige, productieve werken zullen achterwege blijven, maar bovendien, dat men op die wijze een gezonde theorie prijs geeft. De gezonde theorie is voor den heer Wibaut, dat uitgaven, wier nut strekt over een aantal jaren, door middel van leening ook over die jaren worden verdeeld ¹⁾. Hij bepleit dit mede met behulp van den psychologischen factor op het gebied van belastingheffing, dien hij, terecht m.i., van beteekenis acht. De belastingbetaler moet het gevoel hebben dat, wat in eenig jaar van hem gevraagd wordt, ook werkelijk voor de behoeften van dat jaar noodig is. De grondslag voor deze overtuiging wordt „moedwillig verbroken“, wanneer men hem gaat belasten met de kosten van werken die hun nuttig effect pas in eene latere periode afwerpen.

Zou het nu echter werkelijk den belastingbetaler onplezieriger stemmen, wanneer hij, wonende in een gemeente, die elk jaar een nieuwe school bouwt, in een gegeven jaar mee betalen moet in de volle kosten van één nieuwe school, dan wanneer hij zijn lasten opbrengt voor 40 maal het $\frac{1}{40}$ ste der kosten van dergelijke scholen, gebouwd in de voorafgaande 40 jaren? Ik geloof het niet; integendeel, ik geloof, dat, wanneer hij nadenkt, hij het eerste systeem in het algemeen juist, immers voor zijn beursvoordeeliger zal vinden, daar het voor het constant terugkeerend bedrag aan buitengewone uitgaven de rentebetaling doet besparen. De kern van de zaak is, dunkt mij, deze, dat in de grootere gemeenten, evenals in het rijk, tal van uitgaven, wier nut zich over een reeks van jaren uitstrekt, elk jaar terugkeeren, en dus hun karakter van „buitengewone“ uitgaven hebben verloren. Zij eischen, dat de oude indeeling van de uitgaven in twee rubrieken door een driedelige wordt vervangen; dat tusschen de uitgaven voor de gewone, zich tot het jaar zelf beperkende behoeften en de werkelijk buitengewone uitgaven een plaats wordt ingeruimd aan een nieuwe categorie van uitgaven, welke, evenzeer als de laatste, strekken voor de behoeften van een langer tijdperk, doch om hun constant weerkerend karakter slechts tot schade van het publieke lichaam, dat zich zoodoende noodeloos met rentebetalingen bezwaart, over den geheelen duur van dat tijdperk worden verdeeld ²⁾. Het is vreemd, dat de heer Wibaut er zich geen rekenschap van schijnt te hebben gegeven, dat het *volle* bedrag der rentebetalingen de schadepost is, dien voor *deze* soort van uitgaven toepassing van zijn theorie meebrengt. Hij zegt toch ³⁾, daarbij de redeneering wegevend van wie het andere systeem verdedigen: „Bovendien wordt, wanneer elk jaar een school uit leeninggeld wordt betaald, na een reeks van jaren het bedrag, vereischt voor rente en aflossing van het leeninggeld voor die reeks van scholen aangewend, een even zware last voor de gewone begroting als het bedrag vereischt voor den bouw van een school“. Neen, dit is niet een even zware, maar een veel zwaardere last. De aflossingen loopen op tot de bouwkosten van één school en de rentebetalingen komen daar dan nog bovenop, hetgeen zeggen wil, dat men in plaats van elke f 1000, die noodig zou zijn bij onmiddellijke afrekening — de rente op 4 pCt. en de looptijd der leeningen op 40 jaar gesteld — jaarlijks f 1820 heeft neer te tellen.

¹⁾ [Verg. p. 499 in het No. van 2 Juni, l.l. — Red.]

²⁾ Het is duidelijk, dat men, door deze uitgaven meer individueel of meer algemeen te omschrijven, de grens tusschen deze categorie en die der werkelijk buitengewone uitgaven verschuiven kan. Het gaat echter niet om de vraag, waar die grens precies is te trekken, doch om deze andere, of hier niet een belangrijk onderscheid valt in het oog te houden.

³⁾ Blz. 26.

¹⁾ [In het No. van 14 April l.l. — Red.]

²⁾ [In het No. van 18 Augustus l.l. — Red.]

Nu verdedig ik hiermee volstrekt niet het standpunt der regering in de beide, hierboven genoemde stukken. Het houdt toch onvoldoende rekening met tweërlei. Vooreerst met de twee soorten van tot dusver onder den kapitaaldienst gerangschikte uitgaven. Die, welke inderdaad een buitengewoon karakter hebben, doordat zij werken betreffen van grooten omvang, die slechts af en toe voorkomen — voor het rijk bijv. de Zuiderzeewerken, voor een gemeente een nieuw rioolstelsel — behooren ook in het vervolg uit leeningsgeld te worden gedekt. De rente is hier de prijs, waardoor men het voordeel verkrijgt, dat zulke uitgaven over een lange reeks van jaren worden verdeeld en dus groote schommelingen in den belastingdruk worden voorkomen. In de tweede plaats gaat de regering de moeilijkheden voorbij, die verbonden zijn aan het opeens veranderen van stelsel. Deze zijn inderdaad groot¹⁾, ook al beperkt men de verandering tot de *constante* buitengewone uitgaven, want deze uitgaven zullen meerendeels, gedurende den tijd dat de aflossingen der oude leeningen nog loopen, hun gang moeten gaan, immers gedaan worden voor onafwijsbaar gemaakte behoeften, zoodat dit samenvallen leiden moet tot een beteekenende verzwaring der belastingen en dat juist in een tijd, waarin het streven op vermindering van belastingdruk is gericht. Wat ik bestreed is alleen dat het oude stelsel, dat leeningen toestaat voor elke uitgave, welker nuttig effect boven den duur van het begrootingsjaar uitgaat, ook in abstracto, afgezien van de praktische moeilijkheden eener zwenking, het ware, gezonde systeem is en dus, gelijk de heer Wibaut het uitdrukt, door het betalen van schoolbouw uit belastinggeld de eenige goede grondslag, waarop een goed stelsel van leeningsbeleid voor de gemeente kan blijven gevestigd, wordt ondermijnd. Zijn poging om de bezwaren tegen den nieuwen koers ook theoretisch te fundeeren schijnt mij ten eenen male mislukt.

De volgende artikelen betreffen alle de gemeentelijke bedrijvenpolitiek. De eerste groep behandelt de bekende vraag, of het geoorloofd is winst te maken uit gemeentebedrijven en of het monopolistisch karakter der bedrijven voor de beantwoording van die vraag van belang is. Daarbij wordt dan tevens aandacht gevraagd voor de kwestie, of deze winst met een indirecte belasting is te vergelijken. In de tweede groep van opstellen komen deze zelfde vragen nog eens aan de orde en het slotartikel handhaaft andermaal, nu in polemieken tegen prof. van Blom, dat de winst der bedrijven ondernemerswinst is en geen gemeente-accijns. Deze laatste vraag, waar het betoog telkens op terugkomt, is naar mijn gevoelen slechts van matig belang. De winst uit een gemeentebedrijf heeft zoowel met ondernemerswinst als met indirecte belasting trekken gemeen. Het is grootendeels een kwestie van smaak, in welke trekken men het essentiele ziet.

Veel belangrijker is m.i. het eerstgenoemde punt en nu vind ik het pleidooi van den schrijver vóór het geoorloofde van winstuitkeering aan de gemeentekas volstrekt niet in alle opzichten overtuigend. Hij stelt het telkens voor, alsof de winst een min of meer noodzakelijk gevolg van een goede prijzenpolitiek is.

¹⁾ Het beste, wat een gemeente doen kan, die den nieuwen koers zou willen inslaan, is m.i. dit. De constante buitengewone uitgaven betale men van nu af uit de gewone middelen. In het verleden bepale men een tijdstip, vanwaar af een zeker bedrag aan dergelijke uitgaven jaarlijks bleek terug te keeren. Eenige willekeur is daarbij natuurlijk niet te vermijden, doch dit is niet van groot belang. Vervolgens worden dan de onafgeloste deelen van de voor die uitgaven geleende bedragen opgevangen in een nieuwe leening met zeer langen looptijd of — wat praktisch natuurlijk op hetzelfde neerkomt — door boeking worde ten laste van de gewone diensten der komende jaren juist zooveel gebracht, als het geval zou zijn wanneer een dergelijke leening werkelijk thans gesloten werd. Zoodoende krijgt men op den langen duur den gewenschten toestand. Dezen plotseling te forceeren lijkt mij ondoenlijk.

De Maasbode, tegen wie hier voornamelijk gepolemieerd wordt, had beweerd, dat de gemeente, die geen winst wilde maken, ze ook niet behoefde te maken. De heer Wibaut doet het eerst voorkomen, alsof men dan gemaakte winst zou moeten gaan teruggeven. Verderop wordt erkend, dat men ook den prijs voor een bepaalde groep van verbruikers kan verlagen, bijv. bij het gas- of electrisch bedrijf voor de industrieelen of voor den middenstand of voor de lichtverbruikers, maar dit zou onrechtvaardig en onredelijk zijn, immers een opzettelijke bevoordeeling van een bepaalde groep gemeentenaren. Onrechtvaardig en onredelijk, ook als men den eenheidsprijs voor de lichtverbruikers — waarom het den bestrijders van winstuitkeering in den regel wel te doen zal zijn — verlaagt? Op blz. 52 wordt terloops opgemerkt, dat een goede prijspolitiek rekening houdt met de economische waarde van het geleverde. Maar is die economische waarde in dit geval zóó nauwkeurig te bepalen en, gesteld dat dit mogelijk ware, is het dan onrechtvaardig en onredelijk den prijs van een artikel, dat vrijwel ieder behoeft, daar beneden te stellen?

Er is, dunkt mij, een heel wat beter argument vóór de winstuitkeeringen der bedrijven en de heer Wibaut verzwijgt dit dan ook niet; hij stelt het alleen op het tweede plan. Dit argument is, dat men zonder die uitkeeringen allerlei hoogst nuttige uitgaven in het algemeen belang achterwege zou moeten laten, daar de bron der inkomstenbelasting in de grotere gemeenten vrijwel het maximum levert, dat men redelijkerwijze aan haar ontleenen kan. Dit laatste is — schrijver dezes weet het uit ervaring — aan vele gemeenteraadsleden van na '19 niet zoo heel gemakkelijk duidelijk te maken. Het is weer een kwestie van belastingpsychologie, waarbij het meer op intuïtief aanvoelen dan op logisch redeneeren aankomt. Het zou daarom te waardeeren zijn, als men bovendien nog een behoorlijk theoretisch argument had om de winstuitkeeringen op te baseeren en de heer Wibaut heeft zich blijkbaar moeite gegeven dit te voorschijn te brengen, maar hij is daar niet in geslaagd. Alles wat hij zegt over de onjuiste beschouwing, die van een uniformen kostprijs van gas of stroom uitgaat, over de z.i. verkeerde vergelijking met indirecte belastingen, over de wenschelijkheid om bij de prijzenbepaling steeds het verbruikersbelang voor oogen te houden, enz., doet niets af aan het nuchtere feit, dat een wethouder van bedrijven door het noodlot niet is veroordeeld om winsten uit die bedrijven te maken, als hij ze niet begeert.

De heer Wibaut trapt in deze artikelen met forsch gebaar allerlei open deuren in. Van de eenige deur, die werkelijk dicht is, heeft hij een goed passend sleutel in den zak. Maar hij vindt het blijkbaar tegenover degenen, die om hem heen staan, niet prettig dezen sleutel al te dikwijls en al te opvallend te gebruiken.

C. W. VAN DER POT BZ.

Groningen.

MAANDCIJFERS.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	September 1926		September 1925	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	54.034	f 2.688.263.000	53.561	f 2.605.415.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	39.969	„ 2.308.935.000	40.229	„ 2.243.154.000
	1.529	„ 15.498.000	1.556	„ 10.584.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	September 1926		September 1925	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
<i>Giro's</i> (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 11,8	16.902	f 9,8	15.566
Girobetalingen aan particulieren	„ 18,1	70.639	„ 17,9	60.145
<i>Geldomzet.</i>				
Ontvangsten	„ 4,8	7.011	„ 4,8	6.524
Betalingen	„ 7,2	31.416	„ 6,4	27.654
Part.rekeninghouders	„ 18,5 ¹	28.131 ²	„ 17,2 ¹	25.275 ²
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeed	„ 8,3	2.912 ²	„ 9,6	2.715 ²

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

AUGUSTUS	1924	1925	1926
Inlagen	f 11.211.645	f 10.784.616	f 11.426.373
Terugbetalingen ..	„ 9.982.178	„ 9.508.242	„ 9.105.714
Tegood der inleggers op ultimo	„ 302.250.935	„ 303.667.627	„ 312.458.800
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo	„ 44.390.450	„ 42.240.150	„ 41.919.500
Spaarbankboekjes: Aantal nieuw uitgegeven	9.545	8.973	9.898
Aantal geheel afbetaald	7.929	7.063	6.446
Aantal in omloop op ultimo	1.963.125	1.976.914	2.000.776

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Aug. 1926	Jan./Aug. 1926	Jan./Aug. 1925
Prod. Steenkolen in tonnen.	758.843	5.520.432	4.317.895
Kolensliik	9.472	156.844	173.189
Aantal normale werkdagen .	26	202	201

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	Aug. 1926	Jan./Aug. 1926	Jan./Aug. 1925
Netto-productie in tonnen..	17.856	140.984	140.659
Aantal normale werkdagen	26	200	201

III. Zoutmijnen.
(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Aug. 1926	Jan./Aug. 1926	Jan./Aug. 1925
Afgeleverd:			
Geraff. zout	3.940	21.402	20.966,65
Industriezout	26	224	341,5
Afvalzout	51	640	964,3
Aantal normale werkdagen	26	202	201

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 September 1926	{ 8.749 ¹ 23.033 ²	154	105
1 September 1925	{ 8.239 ¹ 22.382 ²	154	100

1) bovengronds. 2) ondergronds.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 3 $\frac{1}{2}$ 3 Oct. '25)	Zwits. Nat. Bk. 3 $\frac{1}{2}$ 22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 4 3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem. 5 24 Juni '26
Bk. (Vrsch. in R.C. 5 3 Oct. '25)	Zweedsche Rbk 4 $\frac{1}{2}$ 8 Oct. '25
Javasche Bank. . . . . 4 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 5 13 Sept. '26
Bank van Engeland 5 3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbank 6 6 Juli '26	slowakije . . . 6 13 Jan. '26
Bank v. Frankrijk. 7 $\frac{1}{2}$ 31 Juli '26	N. Bk. v. O'rijk. 7 6 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk. 7 23 Apr. '26	N. Bk. v. Hong. 6 25 Aug. '26
Fed. Res. Bank N.Y. 4 12 Aug. '26	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Bank van Spanje. . . 5 23 Mrt. '23	Z.-Air. Res. bnk 5 $\frac{1}{2}$

OPEN MARKT.

	1926				1925	1924	1914
	9 Oct.	4-9 Oct.	27 Sept. 2 Oct.	20-25 Sept.	5-10 Oct.	6-11 Oct.	20-24 Juli
<i>Amsterdam</i>							
Partic. disc.	2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$ -7/8	2 $\frac{5}{16}$ -3	2 $\frac{5}{16}$ -3	3 $\frac{5}{16}$ -3/8	4 $\frac{1}{8}$ -3/8	3 $\frac{1}{4}$ -3/16
Prolong.	2 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{4}$ -3	2 $\frac{3}{4}$ -3 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{2}$ -3 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{3}{4}$ -3	3 $\frac{1}{4}$ -4 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{4}$ -3 $\frac{1}{4}$
<i>Londen</i>							
Daggeld ..	3 $\frac{1}{2}$ -4	3 $\frac{1}{2}$ -5	3-5	3-5	2-3/4	1 $\frac{1}{2}$ -3 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{3}{4}$ -2
Partic. disc.	4 $\frac{5}{8}$ -11/16	4 $\frac{9}{16}$ -11/16	4 $\frac{9}{16}$ -11/16	4 $\frac{1}{2}$ -9/16	3 $\frac{5}{16}$ -3/8	3 $\frac{5}{8}$ -3/4	2 $\frac{1}{4}$ -3/4
<i>Berlijn</i>							
Daggeld ..	4 $\frac{1}{2}$ -5 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$ -7 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$ -7 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$ -4 $\frac{1}{2}$	8-10	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d..	5	5-1/8	5-1/8	5	7 $\frac{1}{8}$ -1/4	—	—
56-90 d..	4 $\frac{3}{4}$	4 $\frac{3}{4}$ -5 $\frac{1}{8}$	4 $\frac{7}{8}$ -5 $\frac{1}{8}$	4 $\frac{3}{4}$	7	—	2 $\frac{1}{8}$ -1/2
Waren- wechsel.	5 $\frac{3}{8}$	5 $\frac{3}{8}$ -1/2	5 $\frac{3}{8}$ -1/2	5 $\frac{1}{4}$ -1/2	8 $\frac{7}{8}$ -9	—	—
<i>New York</i>							
Call money	5-1/4	4-5 $\frac{1}{4}$	5 $\frac{1}{4}$ -6 $\frac{1}{4}$	5-3/4	4 $\frac{1}{2}$ -5 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{2}$ -3 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{3}{4}$ -2 $\frac{1}{2}$
Partic. disc.	4	4	4	4	3 $\frac{1}{8}$	—	—

1) Call money-koers van 8 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia *)
5 Oct. 1926	2.49 $\frac{13}{16}$	12.12	59.50	7.07	6.80 $\frac{1}{2}$	100 $\frac{3}{8}$
6 „ 1926	2.50	12.12 $\frac{1}{2}$	59.53 $\frac{1}{2}$	7.18	6.85 $\frac{1}{2}$	100 $\frac{3}{8}$
7 „ 1926	2.49 $\frac{15}{16}$	12.12 $\frac{1}{2}$	59.52	7.08 $\frac{1}{2}$	6.92	100 $\frac{3}{8}$
8 „ 1926	2.50	12.12 $\frac{1}{2}$	59.51 $\frac{1}{2}$	7.21 $\frac{1}{2}$	6.94	100 $\frac{3}{8}$
9 „ 1926	—	12.12 $\frac{1}{2}$	59.50	7.21 $\frac{1}{2}$	6.94 $\frac{1}{2}$	100 $\frac{3}{8}$
11 „ 1926	2.49 $\frac{15}{16}$	12.12	59.49 $\frac{1}{2}$	7.21	6.96	100 $\frac{3}{8}$
Laagsted. w. 1)	2.49 $\frac{11}{16}$	12.11 $\frac{3}{8}$	59.48 $\frac{1}{2}$	7.04 $\frac{1}{2}$	6.79	100 $\frac{1}{4}$
Hoogste d. w. 1)	2.50 $\frac{1}{16}$	12.12	59.54	7.23	6.96	100 $\frac{1}{4}$
4 Oct. 1926	2.49 $\frac{3}{4}$	12.11 $\frac{3}{8}$	59.49	7.01	6.78	100 $\frac{1}{4}$
27 Sept. 1926	2.49 $\frac{11}{16}$	12.11 $\frac{3}{8}$	59.46 $\frac{1}{2}$	6.95 $\frac{1}{2}$	6.67	100 $\frac{1}{4}$
Muntpariteit	2.48 $\frac{3}{4}$	12.10	59.26	48.—	48.—	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
5 Oct. 1926	48.27	35.27 $\frac{1}{2}$	7.40	1.31	9.40 $\frac{1}{2}$	37.54
6 „ 1926	48.27 $\frac{1}{2}$	35.27 $\frac{1}{2}$	7.41	1.30	9.53	37.52
7 „ 1926	48.28 $\frac{1}{2}$	35.30	7.41	1.31	9.60	37.52 $\frac{1}{2}$
8 „ 1926	48.28	35.20	7.40	1.33	9.86	37.30
9 „ 1926	48.28	35.30	7.40	1.32	—	—
11 „ 1926	48.29	35.30	7.39	1.32 $\frac{1}{2}$	10.45	37.32
Laagsted. w. 1)	48.24 $\frac{1}{2}$	35.15	7.38	1.27 $\frac{1}{2}$	9.37	37.25
Hoogste d. w. 1)	48.29	35.30	7.42	1.36	10.45	37.65
4 Oct. 1926	48.28 $\frac{1}{2}$	35.25	7.40	1.30	9.41	37.67 $\frac{1}{2}$
27 Sept. 1926	48.24 $\frac{1}{2}$	35.25	7.37 $\frac{1}{2}$	1.25	9.22 $\frac{1}{2}$	37.95
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
5 Oct. 1926	66 77 $\frac{1}{2}$	66.32 $\frac{1}{2}$	54.72 $\frac{1}{2}$	6.30	102	2.50
6 „ 1926	66.80	66.35	54.75	6.30	102	2.50
7 „ 1926	66.80	66.40	54.75	6.31	102	2.50 $\frac{1}{8}$
8 „ 1926	66.80	66.40	54.75	6.30	101 $\frac{3}{4}$	2.50
9 „ 1926	66.80	66.40	54.75	6.30	102	2.50
11 „ 1926	66.80	66.40	54.75	6.29	102	2.50
Laagste d. w. 1)	66.70	66.25	54.70	6.28	101 $\frac{1}{2}$	2.49 $\frac{3}{4}$
Hoogste d. w. 1)	66.85	66.45	54.82 $\frac{1}{2}$	6.32	102 $\frac{1}{4}$	2.50 $\frac{1}{4}$
4 Oct. 1926	66.72 $\frac{1}{2}$	66.32 $\frac{1}{2}$	54.75	6.30	102	2.49 $\frac{3}{4}$
27 Sept. 1926	66.75	66.30	54.77 $\frac{1}{2}$	6.27 $\frac{1}{2}$	101 $\frac{1}{2}$	2.50
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48 $\frac{3}{8}$

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
5 Oct. 1926	4,85 ⁹ / ₁₆	2,85	23,81 ³ / ₄	40,03
6 „ 1926	4,85 ⁹ / ₁₆	2,87 ¹ / ₂	23,81 ³ / ₄	40,00 ¹ / ₂
7 „ 1926	4,85 ³ / ₄	2,87 ¹ / ₂	23,81 ³ / ₄	40,00
8 „ 1926	4,85 ³ / ₄	2,87 ¹ / ₂	23,81	40,01
9 „ 1926	4,85 ³ / ₄	2,87 ¹ / ₂	23,81	40,01
11 „ 1926	4,85 ⁹ / ₁₆	2,88	23,80 ¹ / ₂	40,01
12 Oct. 1925	—	—	—	—
Muntpariteit ...	4,8667	19,30	23,81 ¹ / ₄	40 ⁹ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	25 Sept. 1926	2 Oct. 1926	4/9 Oct. '26 Laagste	9 Oct. 1926 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₁₆	97 ⁹ / ₁₆
Athene	Dr. p. £	411	407 ¹ / ₂	385	409
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 ⁵ / ₈	1/10 ³ / ₈	1/10 ¹ / ₈	1/10 ⁹ / ₈
Budapest ...	Pen. p. £	27.70	27.65	27.60	27.90
B. Aires ¹⁾ ...	d. p. \$	45 ³¹ / ₃₂	45 ³¹ / ₃₂	45 ²⁷ / ₃₂	46 ¹ / ₃₂
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 ⁷ / ₈	1/5 ⁷ / ₈	1/5 ²⁷ / ₃₂	1/5 ³¹ / ₃₂
Constantin ..	Piast. p. £	927 ¹ / ₂	942 ¹ / ₂	935	955
Hongkong ..	Sh. p. \$	2/1 ¹ / ₈	2/0 ³ / ₄	2/0 ¹ / ₈	2/1 ¹ / ₈
Kobe	Sh. p. yen	2/0 ¹ / ₈	1/11 ¹ / ₈	1/11 ¹ / ₈	2/0
Lissabon ¹⁾ ..	d. per Esc.	217 ¹ / ₃₂	217 ¹ / ₃₂	233 ¹ / ₆₄	235 ¹ / ₆₄
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo ¹⁾	d. per \$	49 ³ / ₄	49 ³ / ₄	49 ³ / ₄	50
Montreal ¹⁾ ..	\$ per £	4.84 ⁹ / ₁₆	4.84 ¹ / ₁₆	4.84 ⁹ / ₁₆	4.85 ³ / ₈
R.d. Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	7 ¹ / ₂	7 ¹ / ₈	6 ¹³ / ₁₆	7 ¹³ / ₁₆
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/8 ³ / ₄	2/7 ⁹ / ₁₆	2/6 ⁹ / ₁₆	2/8 ³ / ₄
Singapore ...	Sh. p. \$	2/3 ¹⁵ / ₁₆	2/3 ¹ / ₁₆	2/3 ³ / ₁₆	4
Valparaiso ²⁾ ..	\$ p. £	39.40	39.40	39.30	39.40
Warschau ..	Zl. p. £	42	43 ¹ / ₂	42	45

¹⁾ Telegrafisch zilver. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾
4 Oct. 1926 ..	26 ³ / ₄	58 ³ / ₈
5 „ 1926 ..	26 ¹ / ₁₆	56 ⁷ / ₈
6 „ 1926 ..	25 ¹³ / ₁₆	56 ¹ / ₄
7 „ 1926 ..	26	56 ¹ / ₈
8 „ 1926 ..	25 ¹¹ / ₁₆	55 ³ / ₄
9 „ 1926 ..	25 ¹³ / ₁₆	56
10 Oct. 1925 ..	32 ⁷ / ₈	71
20 Juli 1914 ..	24 ¹⁵ / ₁₆	54 ¹ / ₈

GOUDPRIJS³⁾

	Londen
4 Oct. 1926 ..	84/11 ³ / ₄
5 „ 1926 ..	84/11 ¹ / ₈
6 „ 1926 ..	84/11 ³ / ₄
7 „ 1926 ..	84/11 ³ / ₄
8 „ 1926 ..	84/11 ³ / ₄
9 „ 1926 ..	84/11 ³ / ₄
9 Oct. 1925 ..	84/11 ³ / ₄
20 Juli 1914 ..	84/11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	30 Sept. 1926	7 Oct. 1926
Saldo bij de Nederlandsche Bank ...	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	—	—
Voorschot op ult. Aug. 1926 aan de gemeenten op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomenbelasting	f 37.188.173,79	f 37.188.173,79
Voorschotten aan de koloniën	„ 11.217.123,74	„ 11.021.308,33
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitend. Daggeldleningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	„ 145.415.833,80	„ 141.874.847,28
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	„ 14.047.030,15	„ 19.103.439,94
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. ²⁾	—	—
Id. op andere Staatsbedrijven ²⁾	„ 2.750.348,03	„ 2.750.348,03
Verplichtingen.	2 Oct. 1926	9 Oct. 1926
Voorschot door de Nederl. Bank	f 14.159.583,44	f 13.605.496,67
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	„ 97.062.000,—	„ 111.633.000,—
Schatkistpromessen in omloop	„ 50.660.000,—	„ 85.000.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	„ 12.000.000,—	„ 39.000.000,—
Zilverbons in omloop	„ 14.075.115,50	„ 13.960.093,—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten ²⁾ ..	„ 32.709,43	„ 136.305,88
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds ²⁾ ..	„ 11.813.586,21	„ 13.081.747,36
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ²⁾ ..	„ 37.451.364,66	„ 37.691.476,11
Id. aan andere Staatsbedrijven ²⁾	„ 450.000,—	„ 45.000,—
Id. aan diverse instellingen ²⁾	„ 4.489.144,30	„ 4.475.559,40

¹⁾ Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. ²⁾ In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	2 Oct. 1926	9 Oct. 1926
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	f 60.000,—	f 352.000,—
Indische Schatkistprom. in omloop ..	„ 14.350.000,—	„ 16.150.000,—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Muntbiljetten in omloop	„ 33.673.000,—	„ 33.390.000,—
Ten voordeele van Ned.-Indië geboekte beleggingsselden van het Ned.-Ind. muntfonds	„ 3.855.000,—	„ 3.855.000,—
Idem van de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	„ 1.291.000,—	„ 1.285.000,—
Totaal	f 47.336.000,—	f 45.919.000,—
Te goed bij de Javasche Bank	„ 5.893.000,—	„ 9.114.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 11 Oct. 1926.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 63.246.569,81 Bijbnk. „ 7.566.237,67 Ag.sch. „ 15.270.823,62	f 86.083.631,10
Papier o. h. Buitentl. in disconto	Idem eigen portef. . . . . f 208.580.430,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	—	208.580.430,—
Beleeningen	Hfdbk. f 55.310.331,34 incl. vrsch. Bijbnk. „ 11.532.613,52 in rek.-crt. Ag.sch. „ 69.054.279,12	f 135.897.223,98
Op Effecten	f 132.701.923,98	—
Op Goederen en Spec. „	3.195.300,—	135.897.223,98
Voorschotten a. h. Rijk	—	13.259.520,17
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud	f 62.660.130,—
Muntmat., Goud ..	„ 356.280.817,51	f 418.940.947,51
Munt, Zilver, enz. „	„ 26.356.951,57	—
Muntmat., Zilver ..	—	445.297.899,08
Effecten	Belegging Res.fonds. f 7.045.176,68 id. van 1/8 v. h. kapit. „ 3.999.558,42	„ 11.044.735,10
Gebouwen en Meub. der Bank	—	5.142.000,—
Diverse rekeningen	—	44.699.001,12
		f 950.004.440,55
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	„ 7.047.731,06	—
Bijzondere reserve	„ 8.800.000,—	—
Bankbiljetten in omloop	„ 850.815.520,—	—
Banksignatiën in omloop	„ 785.223,—	—
Rek.-Cour. { Het Rijk f — Anderen „ 53.558.222,30	—	53.558.222,30
Diverse rekeningen	„ 8.997.744,19	—
		f 950.004.440,55
Beschikbaar metaalsaldo	f 263.693.254,44	—
Op de basis van 2/8 metaaldekking	„ 82.661.461,38	—
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. „	1.318.466.272,20	—
Voornaamste posten in duizenden guldens.		

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
11 Oct. '26	62.660	356.281	850.816	54.343	263.693	49
4 „ '26	62.846	356.281	866.948	45.573	262.561	49
27 Sept. '26	63.050	356.290	823.552	45.028	272.431	51
20 „ '26	63.184	356.290	819.978	54.434	271.260	51
13 „ '26	63.314	356.290	827.878	44.588	271.549	51
6 „ '26	63.438	356.290	841.558	33.775	271.106	51
12 Oct. '25	56.184	362.171	897.944	25.206	255.921	48
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
11 Oct. 1926	86.084	36.000	135.897	208.580	44.699
4 „ 1926	86.884	35.000	130.816	218.673	47.728
27 Sept. 1926	51.062	—	133.815	218.446	42.164
20 „ 1926	50.422	—	131.098	218.288	48.526
13 „ 1926	51.340	—	133.336	218.207	48.554
6 „ 1926	52.451	—	132.851	215.733	47.156
12 Oct. 1925	97.834	20.000	124.266	243.640	39.558
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 2/8 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
21 Aug. 1926 ..	1.068	1.486	1.040	899	579
14 „ 1926 ..	1.069	1.494	1.155	881	526
7 „ 1926 ..	1.069	1.591	716	888	388
31 Juli 1926 ..	1.082	1.657	796	899	436
24 „ 1926 ..	1.072	1.498	887	896	493
22 Aug. 1925 ..	1.004	1.545	803	986	300
5 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Andere metaal-saldo
2 Oct. 1926	229.250		330.000	76.500	147.950
25 Sept. 1926	229.750		329.000	69.000	150.150
18 " 1926	229.500		332.000	64.500	150.200
11 Sept. 1926	199.021	30.171	334.234	55.044	151.785
4 " 1926	199.322	31.029	330.808	55.888	153.472
28 Aug. 1926	199.391	31.016	328.353	64.370	152.305
21 " 1926	199.494	31.262	333.596	53.416	153.811
3 Oct. 1925	132.091	43.037	327.775	61.175	98.026
4 Oct. 1924	155.825	59.648	269.759	121.480	137.785
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
2 Oct. 1926		157.440		***	56
25 Sept. 1926		149.080		***	58
18 " 1926		147.460		***	58
11 Sept. 1926	12.235	24.224	83.164	43.686	59
4 " 1926	12.113	24.344	82.704	42.204	60
28 Aug. 1926	12.208	24.676	78.830	51.459	59
21 " 1926	12.116	24.324	67.013	57.531	60
3 Oct. 1925	17.329	24.650	109.049	59.314	45
4 Oct. 1924	35.834	18.078	97.200	32.694	55
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
6 Oct. 1926	154.865	140.233	290.770	56.250	240.489
29 Sept. 1926	155.833	140.517	287.858	56.250	237.467
22 " 1926	155.930	138.975	287.388	56.250	236.385
15 " 1926	155.850	139.455	239.572	56.250	238.668
8 " 1926	155.393	140.303	290.650	56.250	239.912
1 " 1926	155.499	141.289	291.076	56.250	240.229
7 Oct. 1925	157.917	143.961	294.478	56.250	243.453
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
6 Oct. '26	33.265	72.678	15.798	106.860	34.382	28
29 Sept. '26	33.641	71.986	21.177	101.182	35.066	28 $\frac{1}{2}$
22 " '26	34.290	68.528	18.348	102.888	36.706	30 $\frac{1}{2}$
15 " '26	33.030	68.765	14.242	105.419	36.145	30 $\frac{1}{2}$
8 " '26	31.993	70.605	13.005	106.161	34.840	29 $\frac{1}{2}$
1 " '26	38.057	70.568	15.732	108.581	33.960	27 $\frac{1}{2}$ ¹⁶
7 Oct. '25	33.742	69.238	9.547	109.508	33.706	28 $\frac{1}{2}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarvan op het buitenl.	Beleeningen
7 Oct. '26	5.549	1.864	339	580	4.797	14	2.290
30 Sept. '26	5.549	1.864	339	579	5.882	13	2.148
23 " '26	5.549	1.864	339	579	4.861	13	2.191
16 " '26	5.549	1.864	339	580	4.703	12	2.194
9 " '26	5.549	1.864	339	578	5.061	17	2.236
8 Oct. '25	5.547	1.864	310	562	2.844	17	2.745
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat	Schatkistbiljetten ¹⁾	Diversen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant	
					Particulieren	Staat
7 Oct. '26	36.950	5.487	5.311	55.994	2.886	9.819
30 Sept. '26	36.650	5.470	4.072	55.010	2.885	37
23 " '26	36.400	5.469	4.602	54.507	2.958	36
16 " '26	36.850	5.460	4.454	54.913	2.856	38
9 " '26	37.000	5.453	4.575	55.458	2.936	28
8 Oct. '25	30.800	5.142	3.765	47.165	2.282	36
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staats. buitenl. regeeringen. ²⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deveezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
30 Sept. 1926	1.598,1	201,8	521,9	1.383,5	142,1
23 " 1926	1.566,8	201,8	456,7	1.238,8	7,4
15 " 1926	1.541,0	201,8	446,3	1.266,3	13,9
7 " 1926	1.518,7	200,4	483,1	1.281,5	7,5
31 Aug. 1926	1.492,8	197,6	497,6	1.251,5	100,1
30 Sept. 1925	1.174,7	98,6	318,9	1.717,3	56,4
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksb. geheerd-disc.
30 Sept. 1926	91,4	556,0	3.251,1	594,6	203,5	—
23 " 1926	91,4	697,9	2.799,2	855,2	179,6	—
15 " 1926	91,4	666,0	2.901,4	725,7	168,8	—
7 " 1926	91,4	666,0	3.101,7	573,4	140,8	—
31 Aug. 1926	91,4	687,8	3.225,1	541,9	119,3	—
30 Sept. 1925	202,3	460,0	2.649,1	620,2	429,5	531,5
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 30, 23, 15, 7 Sept., 31 Aug., resp. 127,6; 295,7; 270,9; 255,9; 446,8 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud en Zilver	Tegoeft in en wissels op het buitenland	Binnen-landsche wissels	Beleeningen	Voorsch. a/d St.		Circulatie	Rekg. Crt. Particulieren
					Voor ingetrokken Duitsch geld	Schatk. pap. wet v. 19-5-'26		
7 Oct. '26	358	30	1.552	400	5.200	1.025	9.484	254
30 Sept. '26	358	30	1.633	477	5.200	1.025	9.507	316
23 " '26	359	30	1.489	371	5.200	1.025	9.234	247
16 " '26	359	30	1.501	389	5.200	1.025	9.253	242
9 " '26	359	30	1.500	420	5.200	1.025	9.274	279
2 " '26	359	30	1.482	570	5.200	1.025	9.237	225
8 Oct. '25	359	30	1.387	429	5.200	—	7.731	250

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
22 Sept. '26	2.826,0	1.443,0	131,6	661,6	270,4
15 " '26	2.832,7	1.491,1	132,4	565,5	262,5
8 " '26	2.831,5	1.462,4	130,5	614,3	266,0
1 " '26	2.828,3	1.448,9	138,0	626,3	253,5
25 Aug. '26	2.840,6	1.498,1	137,3	570,6	254,6
18 " '26	2.834,3	1.515,3	137,9	534,5	254,1
23 Sept. '25	2.765,5	1.454,4	105,4	640,7	238,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
15 " '26	488,0	1.724,1	2.417,3	123,8	68,5	71,6
8 " '26	312,3	1.746,5	2.242,3	123,7	71,4	74,3
1 " '26	319,0	1.702,9	2.282,3	123,5	70,9	74,4
25 Aug. '26	321,2	1.692,6	2.258,0	123,5	71,9	75,4
18 " '26	360,0	1.685,8	2.272,3	123,4	71,6	75,1
23 Sept. '25	323,1	1.670,3	2.267,5	116,4	70,3	72,9

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
15 Sept. '26	695	14.316	5.655	1.767	19.215	5.684
8 " '26	697	14.198	5.605	1.637	18.758	5.712
1 " '26	697	14.179	5.599	1.655	18.763	5.712
25 Aug. '26	697	14.069	5.615	1.630	18.621	5.702
18 " '26	697	14.065	5.620	1.643	18.694	5.706
16 Sept. '25	727	13.598	5.464	1.628	18.293	5.185

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 11 October 1926.

De stemming op de internationale beurzen is gedurende de achter ons liggende berichtperiode eenigszins opgewonden geweest, hetgeen echter voor de verschillende fondsenmarkten niet op gelijke wijze tot uitdrukking is gekomen. Wat de beurs van Berlijn betreft, hier heeft over het algemeen een opgewekte tendens de overhand gehad. Wel overheerschte in het midden der berichtswEEK de binnenlandsche politieke toestand alle andere overwegingen, doch al spoedig keerde de stemming en werden omvangrijke aankopen in verschillende afdelingen uitgeoefend. Hiertoe hebben voornamelijk de berichten omtrent een bijeenkomst van Duitsche en Engelsche industrieelen te Londen krachtig bijgedragen. Wel betwijfelde men eerst, of hier praktische resultaten bereikt zouden worden, doch het schijnt, alsof de vertegenwoordiger van de Farbenindustrie, welke ook aan deze conferentie deelneemt, zich in anderen zin heeft uitgelaten. In verband hiermede werden dan ook tal van aandelen uit de markt genomen, vóór alles Farbenindustrie, doch verder ook Erdöl, Holzverkohlung, Rhein Stahl, Mannesmann, enz. Een andere afdeling, waar eveneens een levendige toon heeft geheerscht, was die der binnenlandsche leeningen in papieren Marken benevens die voor buitenlandsche obligaties, waarvoor nog geen regeling is getroffen betreffende de betaling van achterstallige rente.

Te Londen is de stemming eveneens vrij nerveus geweest, doch deze heeft zich weerspiegeld in een onaangename houding van de markt. Opnieuw is men in de City teleurgesteld omtrent het verloop van de onderhandelingen met de mijnwerkers. In het bijzonder waren aandelen in binnenlandsche spoorwegondernemingen aangeboden. Ook de beleggingsmarkt heeft een neergaande richting ingeslagen, doch dit is in hoofdzaak toe te schrijven geweest aan den stroom van nieuwe emissies van hoogere rente atwerpemde schuldbrieven.

Te Parijs is de stemming slechts weinig veranderd. Over het algemeen kon niet van een opgewekten handel worden gesproken, voornamelijk in verband met de stroefheid van de geldmarkt. De nadering van den datum van heropening van het parlement heeft overigens reeds eenige schaduwen vooruit geworpen.

De beurs van New York is getuige geweest van een vrij heftige daling. In hoofdzaak is deze in het leven geroepen door het katoenrapport van de regeering, hetwelk gewag maakt van een grooten oogst. De katoenprijzen zijn dientengevolge sterk achteruit gelopen. Toen echter geruchten liepen omtrent een soort valorisatie van den katoenogst, keerde het vertrouwen eenigszins terug, vooral omdat uit industrieele kringen in het algemeen de berichten gunstig bleven luiden. Ook de geldmarkt wordt door de leiders in de financieele wereld als gezond beoordeeld; men verwacht dan ook geen beperkende maatregelen van de zijde van den Federal Reserve Board.

Onze Beurs is niet ongevoelig gebleven voor de aanwijzingen uit het buitenland. De algemeene stemming kon niet opgewekt worden genoemd, hetgeen voornamelijk in de tweede helft van de beursweek naar voren is gekomen. Zoals gewoonlijk heeft de *beleggingsmarkt* een geïsoleerde positie ingenomen. Hier was de vraag steeds zoo groot, dat de genoteerde prijzen in vele gevallen fractioneel konden verbeteren. Het buitengewone succes van het conversie aanbod ten aanzien van de 7 pCt. en 6½ pCt. leeningen ten laste van Nederlandsch Indië heeft opnieuw in het licht gesteld, dat de vraag naar prima beleggingsmateriaal nog buitengewoon groot moet worden genoemd. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 107¼, 107½, 107; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100¼, 100½, 100¾; 7 pCt. Ned.-Indië: 100¹⁹/₃₂, 100¾, 100¼; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 71¾, 72¾, 68½; 8 pCt. Sao Paulo: 105½, 105¾, 105¼.

Van de verschillende aandelenafdelingen hebben *petroleumsoorten* het meest de aandacht getrokken, voornamelijk door de vrij scherpe daling, welke voor het hoofdfonds is ingetreden. Eenige bijzondere reden voor dezen achteruitgang in koers kan niet worden aangegeven. Wel was het opmerkelijk, dat de verkoopen van enkele bepaalde zijden schenen te komen, doch ook deze omstandigheid heeft geen enkele aanwijzing gegeven betreffende de oorzaken van het aanbod. De overige aandelen uit deze afdeling hebben zich min of meer bij de richting van het hoofdfonds aangesloten. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 361, 348, 347¼; Geç. Hollandsche Petr. Cy.: 166, 167¼, 166; Kon. Petr. Mij.: 375¼, 368½, 361¾; Perlak Petroleum: 75, 74½, 78, 75; Peudawa: 46, 44¼, 42¾.

Voor *suikeraandelen* is de aandacht in hoofdzaak geconcentreerd gebleven op aandelen Handelsvereniging

„Amsterdam” en voorts op enkele aandelen, welke een eenigszins ruime markt hebben, zooals Javasche Cultuur Mij., Cultuur Mij. der Vorstenlanden, enz. Hier was de reactie dan ook groot, hoewel op het verlaagde peil opnieuw eenige vraag kon worden opgemerkt. Voor enkele minder courant verhandeld wordende suikeraandelen trad daarentegen geen wijziging van beteekenis in; de daling bleef hier vrij beperkt. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 173, 172½, 170¾; Handels Verg. Amsterdam: 667¼, 650½, 647; Java Cultuur Mij.: 369, 355, 349½; Kalibagor: 425, 410, 409; Maron: 162, 159, 158; Ned.-Ind. Suiker Unie: 259¼, 248, 242½; Poerworedjo: 116¼, 112¾, 111; Sindanglaot: 424, 411, 405½; Tjepper: 669, 675, 674; Tjoekir: 527, 520, 521.

Tabaksaandelen hebben krachtig weerstand geboden aan de algemeene lusteloze houding. Gedurende de berichtperiode heeft de laatste najaarsinschrijving voor Sumatrabak — tevens de laatste inschrijving van dit jaar — plaats gevonden, zoodat een betrouwbaar overzicht over de resultaten der tabakondernemingen kon worden verkregen. Deze resultaten kwamen ongeveer overeen met de verwachtingen, zoodat geen aanleiding tot verkoopen heeft bestaan. Bovendien heeft de aankondiging van een interim dividend ad 20 pCt. door de Deli Batavia Tabak Mij. de markt eenigszins gestimuleerd. Arendsborg: 586; Besoeki Tabak: 254, 251, 252; Deli Batavia: 465¾, 461¼, 454¾, 461¾; Deli Mij.: 436, 429¼, 428; De Oostkust: 214¾, 210, 205½, 206½; Senembah Mij.: 417¼, 414¾, 412.

Rubberaandelen zijn op den achtergrond gebleven. In aansluiting aan de overige afdelingen kon ook hier niet van een gunstige stemming worden gesproken, doch aan den anderen kant bestond er ook geen omvangrijk aanbod. Toch zijn de meeste noteringen gelaald. Voor de emissie van aandelen der Nederlandsche Rubber Unie heeft buitengewoon groote belangstelling bestaan, zoodat de toewijzingen slechts gering zijn geworden. Op den eersten dag van den officieelen handel ter beurze werden de aandelen circa 5 pCt. boven den prijs van uitgifte verhandeld. Amsterdam Rubber: 341¾, 334¼, 328¼; Deli Batavia: 278½, 269, 264¾; Hessa Rubber: 486, 471, 464; Java Caoutchouc: 219, 210, 209½; Kali Telepak: 320¼, 326, 318; Kendeng Lemboe: 438, 432, 426¾; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 358, 352, 349; R'dam Tapanoeli: 163, 159, 156¼; Serbadjadi: 347, 336¾, 335¾; Sumatra Rubber: 388½, 370½, 377; Vereenigde Ind. Cult. Ondernemingen: 205, 199, 195, 193¼.

Scheepvaartandelen waren stil, doch vrij vast. Zij hebben een uitzondering ter beurze gevormd, hoewel de algemeene tendenz hier toch ook remmend heeft gewerkt. Holland-Amerika Lijn: 54, 56, 55¼; Java-China-Japan Lijn: 136, 133, 132¼; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 98¾, 97, 96¾; Ned. Scheepvaart Unie: 179¼, 177¾; Stoomvaart Mij. Nederland: 177¼, 176½, 176¼.

Binnenlandsche industrieele aandelen hebben weinig aandacht getrokken, zelfs niet voor aandelen in kunstzijde-ondernemingen. Wel waren deze aangeboden, in verband met het door de beurs als niet zeer gunstig beschouwde jaarverslag van de Maekubee, doch een heftige reactie is desuietemin niet ingetreden. Centrale Suiker Mij.: 122, 123; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 76¾, 77¼, 74¾; Jurgens: 169, 166¼, 164¾; Maekubee: 111, 109¼, 108¾; Ned. Kunstzijdefabriek: 264¾, 259¼, 252¼; Philips Gloeilampenfabriek: 348¼, 348¼, 343¼.

De afdeling voor *mijnaandelen* was gedrukt, ook voor aandelen in tinondernemingen, welke laatste te lijden hebben gehad onder verkoopen wegens winstneming. Alg. Explorat. Mij.: 120, 116, 114, 115; Billiton 1e Rubriek: 832, 846, 829; Redjang Lebong: 263, 267, 263½; Singkep Tin Mij.: 493, 484, 476.

Bankaandelen hebben geen veranderingen van beteekenis te zien gegeven. Amsterdamsche Bank: 163¼, 162¼, 162¼; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 79¼, 78, 80¼; Incasso Bank: 118¾, 120; Koloniale Bank: 218, 215½, 211¼; Ned.-Ind. Handelsbank: 174, 172¼, 173; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 159¼, 157¾, 156½; R'damsche Bankvereniging: 74¼, 77½, 78; Twentsche Bank: 139, 140.

De afdeling voor *Amerikaansche aandelen* was lusteloos, geheel in overeenstemming met de aanwijzingen van Wallstreet. Desondanks zijn de onzetten niet groot geworden. Anaconda Copper: 99, 96¼, 95¾; Studebaker: 56¼, 55, 55¾; United States Steel Corp.: 151¼, 146¼ (ex div.), 143½; Atchison Topeka: 153¼, 149, 146¼, 144; Baltimore & Ohio: 105¾, 103¾, 102¾; Erie: 36, 37¾; Missouri Kansas & Texas: 36¼, 35, 33¾, 33¹¹/₃₂; Southern Pacific: 106¼ (ex div.), 106¹⁸/₃₂; Union Pacific: 167¼, 163³¹/₃₂ (ex div.), 161, 160; Wabash Railway: 44¹⁵/₃₂, 42¾, 41¾.

De *geldmarkt* bleef voortdurend ruim; de notering voor prolongatie schommelde tusschen 2¼ en 2½ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 12 October 1926.

De tarwe-markt was in het begin dezer week nog stil met dalenden prijs. In Noord-Amerika volgden eenige flauwe dagen elkaar op wegens het betere Canadeesche weder. Volgens particuliere ramingen, welke in het begin der week bekend werden, zou de Canadeesche tarwe-opbrengst kwantitatief slechts zeer weinig schade hebben ondervonden van het slechte weder en nu het dorschen beteren voortgang maakte, bleek tevens, dat de kwaliteit niet zoo sterk geleden had als men wel had verwacht. Eene verhoogde raming van den Italiaanschen oogst, welke nu geschat wordt op 27 miljoen qrs. (de laatste schatting was 25½ miljoen qrs.), hetgeen slechts 3 miljoen qrs. minder is dan in het vorige jaar, evenals ruim aanbod uit Rusland werkten ertoe mede, dat in het begin der week geen verbetering in de vraag optrad. Later is daarin echter eene verandering gekomen. Uit Canada werd weer veranderlijk weder gemeld, en een eindelijk verschenen officieele raming van den Franschen tarwe-oogst beliep slechts 31 miljoen qrs., terwijl tot nog toe steeds van 32 miljoen qrs. gesproken was, en in het vorige jaar 41 miljoen qrs. tarwe in Frankrijk zijn geoogst. Bovendien leidde de geringere hoop op een spoedige bijlegging van het geschil in de Engelsche kolennijnen tot nieuwe verhooging der zeevrachten. Kleine voorraden van tarwe in Duitschland noopten daar weder tot eene uitbreiding der zaken. Ook in Engeland viel vooral voor spoedige tarwe eene toename van den kooplust te constateeren en speciaal op 6 October werden daar veel zaken gedaan, ook in Manitoba's van den nieuwen oogst op verlading gedurende de latere maanden van het jaar. Frankrijk en Italië zetten bovendien in vrij ruime mate hunne inkoop voort en dat België en Nederland slechts weinig tarwe kochten, vormde daartegenover slechts een zeer gering tegenwicht. Wel volgde op den levendigen marktdag van 6 October in Engeland weder een afname van den omzet, doch aan het einde der week werden weder in meerdere mate zaken gedaan, waarbij, in verband met de hoogere zeevrachten, hoogere prijzen werden betaald. Men bleef echter in Engeland klagen over te beperkte vraag en onbevredigenden omzet. Evenals in de vorige week werd ook nu weder vrij wat Russische tarwe naar Engeland verkocht, welke zaken bevorderd worden door de goede kwaliteit der monsters, waarop de verkoopen plaats vinden. De verschepingen van tarwe uit Rusland toonden deze week geen toename tegenover de vorige. Uit het ruime aanbod blijkt wel, dat althans voor den eersten tijd eene voortzetting van flinke verschepingen uit Rusland kan worden verwacht. Ook aan de Belgische markt werd Russische tarwe gekocht, doch de zaken, welke deze week in Antwerpen plaats vonden, bestonden hoofdzakelijk uit verkoopen naar Frankrijk en Duitschland. Na de prijsdaling van het begin der week hebben aan de markten te Chicago en Winnipeg de tarweprijzen slechts weinig wijziging ondergaan. Eenig herstel, dat echter slechts te Winnipeg van beteek-

nis was, ging later grootendeels weder verloren. 11 October bracht weder een vastere markt, omdat gerekend werd met de mogelijkheid, dat het op dien datum na het sluiten der markt te publiceeren Washingtonsche maandrapport „bullish” zou zijn. Tegenover 4 October was het slot te Chicago vrijwel onveranderd, te Winnipeg ¼ à 1½ dollarcent per 60 lbs. hooger. De verwachting, dat het maandbericht ongunstiger zou zijn voor zomertarwe dan op 1 September, kwam niet uit, want de raming is zelfs van 212 miljoen bushels tot 231 miljoen verhoogd.

Van den Donau worden nog altijd niet veel tarwe-verschepingen gemeld, daar voor de Roemeensche tarwe wegens de onbevredigende kwaliteit slechts weinig kooplust bestaat. Eenige belangstelling voor tarwe van den Donau wordt uit Noord-Afrika gemeld, terwijl ook in Antwerpen wel Donau-tarwe wordt gekocht. Eenige toename van den uitvoer van tarwe uit de Donau-havens wordt binnenkort wel verwacht wegens den toenemenden aanvoer van Zuid-Slavische tarwe in de Roemeensche havens, doch de hoge zeevrachten vormen voor de graanzaken, vooral van den Donau, tegenwoordig eene ernstige belemmering. Uit het Zuidelijk halfroond blijven de berichten over de te velde staande tarwe uitstekend. In Argentinië werd onlangs naar meer regenval verlangd, en intusschen is er regen gevallen. Zeer hoopvol zijn de vooruitzichten in Australië en men spreekt daar reeds van een oogst van 17 miljoen qrs. tegen 13,3 miljoen in het vorige jaar. De uitvoer van oude tarwe uit Argentinië blijft uiterst gering en de belangstelling aan de Argentijnsche tarwemarkt bepaalt zich dan ook bijna geheel tot den nieuwen oogst. In verband met de goede vooruitzichten vond daarvoor in den loop der week nog al eenige prijsverlaging plaats doch ten gevolge van de hoogere zeevrachten kwam die verlaging in de naar Europa gevraagde prijzen niet tot uiting. Van 4 tot 11 October bedroeg te Buenos Aires en Rosario de prijsverlaging voor den Februari-termijn nog 5 en 25 centavos per 100 KG., nadat in de laatste dagen een herstel van 10 centavos had plaats gevonden.

Evenals voor tarwe is ook voor rogge te Chicago de prijs in den loop der week wat gedaald, doch tot exportzaken van Noord-Amerikaansche rogge van eenige betekenis kwam het niet. Ook in andere rogge werden deze week weder niet veel zaken gedaan. Roemenië, Hongarije en Bulgarije bieden in beperkte mate rogge aan, doch uit de tweede hand blijven sommige soorten gewoonlijk lager te koop dan uit de exportlanden. Ook exportzaken van Duitse rogge namen nog geen grooten omvang aan, doch bij het voortschrijden van het seizoen kan op een uitbreiding worden gerekend. Volgens de laatste officieele Deutsche oogstrappen is ten slotte de kwaliteit der Duitse rogge lang niet onbevredigend en deze wordt nu zelfs gunstiger beoordeeld dan die van de tarwe. Weliswaar is de tarwe in de Zuidelijke gedeelten van Duitschland van bevredigende kwaliteit, doch in het Noorden en Oosten schijnt van een niet onaanzienlijk percentage de kwaliteit werkelijk nogal wat te wenschen te laten. Dit neemt echter niet weg, dat

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Atrés		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Maïs Nov.	Lijnzaad Nov.
9 Oct. '26	137½	77¼	43¼	12,70	6,05	15,60
2 „ '26	140½	81¼	44¾	13,—	6,30	15,90
9 Oct. '25	139	76¼	40	11,95	8,20	19,40
9 Oct. '24	149½	113¾	56	15,95	11,50	22,90
9 Oct. '23	107¼	75¼	43¼	12,—	9,50	24,95
20 Juli '14	82	56¾	36¼	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	11 Oct. 1926	4 Oct. 1926	12 Oct. 1925
Tarwe (Hardwinter II) .. 1	15,30	15,10	15,—
Rogge (No. 2 Western) .. 1	11,80	12,25	9,80
Maïs (La Plata) 2	173,—	170,—	200,—
Gerst (48 lbs. malting) ... 2	215,—	212,—	192,—
Haver (Canada 3) 1	11,20	11,25	10,75
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ... 1	11,60	11,70	13,75
Lijnzaad (La Plata) 2	359,—	360,—	433,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3/9 Oct. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	3/9 Oct. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	29.478	1.279.911	947.726	1.147	13.842	17.874	1.293.753	965.600
Rogge.....	11.242	211.752	213.479	—	1.411	350	213.163	213.829
Boekweit.....	445	16.484	17.756	—	1.060	150	17.544	17.906
Maïs.....	23.822	687.884	603.890	—	79.235	58.833	767.119	662.723
Gerst.....	15.473	284.284	189.227	1.096	8.780	8.466	293.064	197.693
Haver.....	2.489	156.357	177.541	—	2.165	602	158.522	178.143
Lijnzaad.....	5.427	186.601	180.186	200	173.599	46.894	360.200	227.080
Lijnkoek.....	1.850	195.662	150.377	—	—	—	195.662	150.377
Tarwemeel.....	565	68.806	97.514	587	19.381	15.833	88.187	113.347
Andere meelsoorten....	702	11.711	6.656	—	—	—	11.711	6.656

van de aanvoeren van tarwe aan de Deutsche markten de kwaliteit geleidelijk blijft verbeteren. Blijkbaar is het juist, dat vooral in den aanvang van het seizoen veel slechte Deutsche tarwe aan de markt is gebracht. Uit de Russische havens der Zwarte Zee is deze week weder wat rogge verscheept, doch de hoeveelheden zijn niet groot. Tevens wordt tegenwoordig geregeld over Noord-Rusland rogge naar Finland verzonden, welks geheele invoerhoeftte, die dit jaar ongeveer 200.000 ton bedraagt, men uit Rusland denkt te kunnen dekken.

Voor maïs bleven de prijzen zich in het begin der week in dalende richting bewegen, speciaal omdat in Engeland de vraag niet groot was. Bovendien vonden aan de Argentijnsche termijnmarkten sterke prijsdalingen plaats in verband met het steeds aangroeien der voorraden in de Argentijnsche havens. Ook werd deze week weder veel maïs uit Argentinië verscheept, en het schijnt dus, dat de periode van den sterksten druk, uitgaande van den grooten Argentijnschen maïsoogst, nog niet is aangebroken.

De gevolgen van de prijsdaling aan de Argentijnsche termijnmarkt kwamen wegens de weder vastere houding der vrachtenmarkt en de hoogere vrachten, welke deze week weder werden betaald, slechts korten tijd tot uiting in de Europeesche maïsprijzen. Nadat op 7 en 8 October nog tot dalende prijzen Argentijnsche maïs verhandeld werd, trad een herstel in, dat de prijzen weder circa 3 pCt. deed stijgen. De geheele week was de vraag voor spoedige maïs op het vasteland goed geweest, doch de beperkte kooplust in Engeland had tot nog toe die verbetering tegengehouden. Een niet onaanzienlijk percentage van de in Europa aankomende Platamaïs wordt daar tegenwoordig in ongezonden toestand gelost en deze omstandigheid, alsmede de lage haverprijzen beperkten de Engelsche vraag. De laatste dagen is daarin echter eene verbetering ingetreden en daar tevens op het vasteland vooral voor spoedige partijen de belangstelling steeds toenam, is aan de maïsmarkt weder eene betere stemming doorgedrongen. Voor maïs, welke binnenkort aankomt, wordt in verschillende havens van het vasteland weder een premie van enkele procenten boven latere betaald, terwijl voor meer verwijderde afzending de prijs is gestegen in overeenstemming met eenig herstel aan de Argentijnsche termijnmarkten en met de verhooging der zeevrachten. Buenos Aires en Rosario sloten op 11 October 15 à 25 centavos per 100 KG. lager dan een week tevoren. Evenals in Argentinië heeft ook te Chicago de maïsmarkt flauwe dagen gekend en na een prijsverbetering op 11 October sloot de markt nog 1½ à 2 dollarcent per 56 lbs. lager dan op den 4den.

Van groote betekenis voor de Europeesche maïsmarkt is de prijsloop te Chicago echter niet, daar voorloopig van export van maïs uit Noord-Amerika geen sprake is. Van Roemenië en Rusland zijn van den ouden oogst deze week de verschepingen weder zeer klein geweest. Voor den nieuwen Roemeenschen oogst blijven de verwachtingen echter nog steeds uitstekend, en terwijl onlangs uit Hongarije en Zuid-Slavië een nogal groote vermindering in de opbrengst gemeld werd tegenover het vorige jaar, verneemt men nu, dat het resultaat daar wel vrijwel met den zeer bevredigenden oogst van 1925 zal overeenkomen.

Gerst is deze week weder in groote hoeveelheden van den Donau en Rusland verscheept en de schaarschte aan scheepsruimte, waarover voortdurend uit Roemenië wordt geklaagd, doet zich althans in de gerst-verschepingen nauwelijks gevoelen. Daar ook uit Amerika veel gerst is afgeladen, waren de totale verschepingen van deze graansoort deze week buitengewoon groot. De prijzen ondergingen daardoor echter nauwelijks eenige verlaging, want ondanks het groote verschil tusschen de prijzen van maïs en gerst blijft voor gerst, hoewel men in Duitschland tegenwoordig in veel sterkere mate dan onlangs het geval was, maïs koopt, aan de Deutsche markt steeds ruime vraag blijft bestaan. De groote verschepingen van den Donau en uit Rusland worden dan ook zonder bezwaar in Duitschland opgenomen. In Noord-Amerika was gerst wat gemakkelijker in overeenstemming met eenige verlaging aan de termijnmarkt te Winnipeg, doch verlaging der naar Europa gevraagde prijzen bleef uit wegens de hooge zeevrachten, en bovendien is ook in Amerika zelf de gerstprijs later weer gestegen.

Voor haver blijft de markt stil en dat zal nog wel eenigen tijd het geval blijven, zoolang in Europa de vraag naar haver grotendeels uit de eigen oogsten kan worden bevredigd.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week kalm gestemd.

In Amerika hebben Raffinadeurs zich, na de laatste

groote inkoop, voor het oogenblik voldoende gedekt en was het feit, dat zij zich van de markt terugtrokken o.a. oorzaak, dat ook prijzen op de termijnmarkt wat afbrokkeliden; anderzijds is winstneming door speculanten hiervan een der redenen.

De noteeringen te New York waren als volgt:

	Sp. C.	Dec.	Jan.	Mrt.	Mei	Juli
Slot voorafgaande week	..4.65	2.86	2.87	2.81	2.89	—
Opening verslagweek	....4.65	2.86	2.87	2.81	2.88	—
Slot verslagweek	.....4.65	2.84	—	2.85	2.76	2.84

De ontvangsten in de Atl. havens der Ver. Staten bedroegen deze week 61.000 tons, de versmeltingen 64.000 tons (tegen 55.000 tons in 1925) en de voorraden 216.000 tons.

In Cubasuiker ging slechts weinig om; zoowel koopers als verkoopers toonden zich teruggetrokken, waardoor prijzen zich op het oude niveau van 2,7/8 d.c. c. & fr. konden handhaven. Ook naar Europa kwamen slechts enkele kleine transacties tot stand tot Sh. 13/9 c.i.f.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 2 Oct.	46.089	26.861	29.883
Totaal sedert 1/12 tot 2/10	4.319.174	4.748.340	3.815.401
Werkende fabrieken	—	—	—
Weekexport 2 October	119.358	71.922	76.451
Totale export sedert 1/1 t. 2/10	3.715.707	4.153.782	4.066.642
Totale voorraad 2 October	603.469	594.378	226.858

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat de exporten der laatste week ongeveer 50.000 tons meer bedroegen dan vorig jaar en dat de voorraden in de havens in het begin der maand ongeveer even groot waren als op dat tijdstip verleden jaar.

In Engeland fluctueerden de prijzen op de termijnmarkt de afgelopen week nogal; op een oogenblik bedroeg het verschil met de hoogste noteeringen der voorafgaande week van 3¼ tot 4½ d., waarna echter weer eenig herstel intrad. De termijnmarkt aldaar sloot als volgt:

October	Sh. 15/—	Maart '27	Sh. 15/11¼
December	" 15/6	Mei '27	" 16/2¼
		Augustus '27	" 16/6¼

De Zichtbare Voorraden waren volgens Czarnikow:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 September	187.000	83.000	70.000
Tsjechoslowakije 1 September	104.000	76.000	18.000
Frankrijk 1 September	56.000	55.000	53.000
Nederland 1 September	73.000	39.000	18.000
België 1 September	25.000	35.000	15.000
Polen 1 September	48.000	39.000	30.000
Engeland 1 September	375.000	325.000	215.000
Europa	868.000	652.000	419.000
V.S. Atlant. havens 6 Oct.	216.000	148.000	78.000
Cuba 2 October	603.000	594.000	227.000
Totaal	1.687.000	1.394.000	724.000

Op Java was de markt zeer kalm gestemd en werden geen afdoeningen door de V. I. S. P. gemeld. Volgens de laatste opgave verkochten de producenten uit oogst 1927 1.104.400 tons (1000 KG.) als volgt:

Superieur	519.400 tons
" Stroopsuiker	2.100 "
No. 16 &/hooger	} 562.000 "
Muscovados	
Melasse	20.900 "

Ook hier te lande toonden zoowel koopers als verkoopers weinig lust tot zaken, waardoor de markt de afgelopen week in kalme stemming verkeerde. Aan het eind der week was de stemming iets zwakker en de noteeringen sloten op ongeveer f ¼ lager dan bij opening. Slotprijzen waren als volgt:

October	f 18¼	} Verkoopers met koopers tot f ¼ lager.
December	" 18¼	
Maart	" 18¼	
Mei	" 18¼	

De omzet bedroeg deze week ongeveer 4100 tons.

KOFFIE.

De markt stond deze week nog meer dan de vorige weken onder den invloed van den loop van den wisselkoers in Brazilië. In zijn jaarlijksche boodschap aan het Congres heeft de president van Brazilië in Mei van dit jaar verklaard, dat het de bedoeling was den wisselkoers op Londen te stabiliseeren boven 7¼ d., doch niet hooger dan 12 d. De hoogste koers werd bereikt in het tijdstip van 23 Juni

tot 6 Juli, toen hij enkele malen op 8 d. werd genoteerd en in die dagen werd te kennen gegeven, dat het plan bestond hem zoo mogelijk voorloopig op 8 te houden en met pogingen om hem hooger te brengen nog eenigen tijd te wachten, ten einde den handel en de industrie gelegenheid te geven hunne zaken op dezen verhoogden stand in te stellen. Intusschen bleek spoedig, dat reeds op den koers van ca. 8 d. geweldige verliezen, zoowel door den handel als door de industrie daar te lande werden geleden, en sedert werd over de stabilisatie niets meer vernomen. Na 6 Juli bleef de koers tot ongeveer einde Aug. iets onder 8 genoteerd met dagelijks afwisselende kleine verschillen, doch begin Sept. trad eene daling in, die bijna onafgebroken aanhield en die in de eerste week van October een zoodanigen omvang aannam, dat op 8 dezer 7¹/₃₂ werd bereikt. Thans meent men deze daling te moeten toeschrijven aan plannen van de Regeering onder den nieuwen President (welke laatste op 1 November a.s. optreedt) om den koers op een lagere basis vast te leggen en cijfers van 7 en 6¹/₂ worden genoemd, doch officieel is hiervan niets bekend. Het ware zal wel spoedig moeten blijken, doch in elk geval had de gevoelige koersdaling van de laatste dagen, waartegenover slechts eene kleine verhooging van de binnenlandsche prijzen in Reis stond, ten gevolge, dat de aanbiedingen van koffie uit de verschillende staten van Brazilië bijna dagelijks lager liepen. Ten slotte kwam eene kentering, toen de koers Maandag 11 dezer ¹/₃₂ en den volgenden dag nog ¹/₁₆ hooger afkwam en dientengevolge ook de Europeesche en de Amerikaansche termijntmarkten, die de daling van Brazilië op den voet hadden gevolgd, eindelijk weder eene iets vastere stemming vertoonden. Hoe het echter verder gaan zal, is op het oogenblik nog niet te voorzien, al is ook te verwachten, dat het Instituut tot Verdediging van de Koffie van Sao Paulo doen zal wat het kan om de prijzen op te houden. Opmerkelijk is reeds, dat de aanvoeren naar de haven van Santos nog steeds beperkt blijven op 26.000 balen per dag niettegenstaande de voorraad aldaar gedaald is onder 900.000 balen. Volgens de overeenkomst, verleden jaar door het Instituut met de Amerikaansche koffiebranders gesloten, zou de voorraad niet onder 1.200.000 balen mogen komen en zou, zoodra er kans was op eene vermindering tot onder dit cijfer, de kraan der aanvoeren wat wijder worden opengezet. Dit is dan ook in Augustus van verleden jaar en in het begin van dit jaar geschied. Vanaf 8 April echter staat de limite op 26.000 balen en sedert einde Juli is de voorraad onder 1.200.000 balen gedaald, doch de limite is nog altijd niet verhoogd en in het binnenland van Sao Paulo groeit dientengevolge de voorraad dagelijks aan. Hoewel er dus koffie genoeg is, wordt de beschikbare voorraad uiterst klein gehouden. Dat Brazilië de teugels nog niet uit handen wenscht te geven, blijkt hieruit wel.

Het behoeft wel nauwelijks gezegd, dat onder deze omstandigheden de afzet van loco er niet beter op geworden is; trouwens de klacht is algemeen.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 92/6 à 93/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 95/- à 95/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 73/9 à 74/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de offerten in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, October verscheping, 42¹/₂ ct.; Palembang Robusta, Oct./Nov. verscheping, 42¹/₂ ct.; Bencoele Robusta, Oct./Nov. verscheping, 43¹/₄ ct.; Mandeheling Robusta, Oct./Nov. verscheping, 45¹/₄ ct., alles per ¹/₂ KG., cif. uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 62 ct. per ¹/₂ KG. voor Superior Santos en 55 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijntmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
12 Oct.	50 ¹ / ₂	48 ³ / ₈	47 ⁵ / ₈	46 ³ / ₄	48 ¹ / ₂	46 ³ / ₈	44 ³ / ₈	42 ¹ / ₂
5 "	51 ¹ / ₂	50 ¹ / ₂	48 ³ / ₄	46 ³ / ₄	49 ¹ / ₈	47	45 ¹ / ₂	43 ³ / ₈
28 Sept.	52 ⁵ / ₈	51 ¹ / ₈	49 ¹ / ₂	48 ¹ / ₂	49 ⁷ / ₈	47 ⁵ / ₈	46 ¹ / ₈	44 ¹ / ₂
21 "	52 ⁷ / ₈	51 ¹ / ₂	49 ¹ / ₂	—	50 ¹ / ₂	47 ⁷ / ₈	46 ¹ / ₂	44 ¹ / ₂

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
11 Oct.	\$ 15,34	\$ 15,05	\$ 14,72	\$ 14,03
4 "	" 15,80	" 15,50	" 15,25	" 14,63
27 Sept.	" 16,10	" 15,77	" 15,54	" 14,93
20 "	" 16,35	" 15,90	" 15,61	" —

Rotterdam, 12 October 1926.

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
11 Oct. 1926	291.000	22.275	844.000	24.000	7 ¹ / ₈
4 " 1926	281.000	21.850	940.000	24.000	7 ¹ / ₂
27 Sept. 1926	299.000	22.000	978.000	24.000	7 ⁹ / ₁₆
10 Oct. 1925	215.000	24.850	1.434.000	26.500	7 ¹⁷ / ₃₂

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
9 Oct. 1926 --	95.000	1.356.000	156.000	2.246.000
10 Oct. 1925 --	119.000	1.542.000	184.000	2.666.000

1) In Reis.

RUBBER.

De markt was in de afgelopen week zeer stil. De groote verschepingen uit Britsch-Indië gedurende September en het regelmatig toenemen der voorraden te Londen animeeren niet tot koopen. Aan den anderen kant is het vrijwel zeker, dat gedurende het tijdvak Augustus/October de prijs gemiddeld beneden 1/9 zal blijven en dientengevolge de restrictie van 20 pCt. op 1 November in werking zal treden. De slotnoteringen luiden als volgt:

Ia Sheets:		einde voorafgaande week:
October	1.15	1.17 ¹ / ₂
Nov./Dec.	1.16 ¹ / ₂	1.20
Jan./Maart '27	1.20 ¹ / ₂	1.22

12 October 1926.

COPRA.

De markt was de afgelopen week flauwer gestemd, doch aan het slot was er weer wat meer belangstelling.

Stoomend goed blijft de markt drukken. Het aanbod van Indië is bepaald kleiner geworden.

De slotnoteringen zijn:

Ned. Indische f. m. s. stoomend . . .	fl. 31 ³ / ₄	verkoopers
" " " Oct./Nov. aflad. . .	" 32 ¹ / ₈	koopers
" " " Nov./Dec. " . . .	" 32 ¹ / ₄	"
" " " Dec./Jan. " . . .	" 32 ³ / ₈	"

Rotterdam, 11 October 1926.

STEENKOLEN.

De optimistische verwachtingen, die de ontwikkeling van zaken in de Britsche kolenvelden in de vorige week heeft doen ontstaan, zijn tot dusver niet verwezenlijkt. De terugkeer tot het werk door de mijnwerkers geschiedt druppelsgewijs en het kan, naar de beste beoordeelaars zeggen, nog wel enkele weken duren, voordat ook de laatste elementen, waaronder dan de minst gedisciplineerden, aan het werk zullen zijn gegaan. Natuurlijk kan van een algeheel ommekeer op de kolenmarkt geen sprake zijn, alvorens Engeland zooveel kolen produceert, dat er een redelijk excedent voor export beschikbaar is. Er zijn op het oogenblik vele ladingen Amerikaansche kolen onderweg voor vastelandsche destinaties, waaronder ook Rotterdam en langzamerhand zullen zich de kolenprijzen, ook in ons land, hebben te richten naar de hoogte, waartoe Amerikaansche kolen c.i.f. West-Europa kunnen worden aangevoerd. Westfalen schijnt voor eenige maanden vooruit uitverkocht en op het oogenblik worden quotaties niet anders gegeven dan voor levering Maart/April 1927 en later.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	—,—
Durham Ongezeefde	—,—
Cardiff Ongezeefde	—,—
Schotsche Gezeefde	—,—
Yorkshire Gewasschen Doubles	—,—
Westfaalsche Vettfölder	f 24,—
" Vetstukken	" 26,—
" Smeenootjes	" 25,50
" Gasvlamfölder	" 24,—
" Gietcokes	" 19,50

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche Bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 28,75. Markt zeer vast.

12 October 1926.

IJZER.

In Engeland is de toestand nog onveranderd. De vraag naar ijzer en staal — voor zoover die nog bestaat — richt zich naar het Continent, dat slechts ten deele hieraan kan voldoen. De Cleveland-ijzer-prijzen zijn nog verder gestegen, doch men neme in aanmerking, dat de productie buitengewoon beperkt is en van een vrije markt in dit ijzer geen sprake is.

De zeer vaste stemming van de Belgische markt heeft zich na het tot stand komen van het internationale ruwstaalkartel bestendig en de prijsstijging is verder voortgegaan. Veel zaken worden er echter niet gedaan.

	Noteering in de week van		
	27 S./3 O. 1926	4/10 Oct. 1926	5/11 Oct. 1925
Ruwijzer.			
<i>f. o. b. Middlesbrough</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	105/6	115/6	69/6
" " " 3	103/-	113/-	66/6
" " " 4	102/6	112/-	65/6
Hematite East Coast			
Mixed Numbers	83/6-87/6	87/6	74/-
<i>Wagon départ Longwy</i> (Lotharingen)	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage P. L. no. 3	600,—	600,—	345,—
Semi-phosphoreuse	670,—	670,—	365,—
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Gieszereiroheisen no. 1	88,—	88,—	88,—
" " " 3	86,—	86,—	86,—
Hämatit	93.50	93.50	93.50
<i>f. o. b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterijruwijzer no. 3..	71/6	75/-	62/-63/-
Walsproducten.			
<i>f. o. b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	
Stafijzer	110-112	114-115	—
Plaatijzer 5 mM.....	121-122/6	122/6-125	—
" 3 "	130-132/6	132/6-135	—

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
11 Oct. 1926 ..	57.15/-	66.-/-	315.5/-	30.10/-	34.5/-
4 " 1926 ..	58.7/6	66.10/-	317.15/-	31.7/6	34.12/6
27 Sept. 1926 ..	58.5/-	66.5/-	311.7/6	31.1/5	34.12/6
20 " 1926 ..	58.15/-	66.15/-	312.5/-	32.5/-	34.15/-
12 Oct. 1925 ..	62.7/6	68.2/6	274.17/6	39.17/6	39.10/-
20 Juli 1914 ..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

De graanbevrachters van Noord-Amerika vertoonden de afgelopen week meer neiging tot bevrachting en tegen het einde der week liepen de vrachten op. Montreal bevrachtte naar Rotterdam per October tegen 22 cents per 100 lbs., zwaar graan en tegen deze vracht kan meerdere tonnage worden opgenomen. Voor de Middellandsche Zee wordt 30 cents genoteerd, terwijl per November naar Bremen 22½ cents is betaald. Tegen het einde der week konden deze vrachten worden herhaald, terwijl zij misschien zelfs nog te verbeteren zijn. Ook is tonnage opgenomen per October naar Piraeus tegen 30 cents en naar Brazilië (2 havens) tegen 31/6. De vraag van de Northern Range heeft zich verder ontwikkeld en een handige boot werd bevracht naar Antwerpen/Rotterdam tegen 17 cents zwaar graan, optie Bremen/Hamburg 18 cents.

De North Pacific was kalm. Er was eenige vraag naar Oct./Nov. tonnage en twee bevrachtingen kwamen tot stand. Van Vancouver werd 35/- betaald met de optie Puget Sound of Portland tegen 35/6, terwijl van Puget/Portland 35/- is gedaan.

De markt van de La Plata rivier was de afgelopen week wederom levendig en de bevrachters toonden hoofdzakelijk interesse voor Nov./Dec. belading. Tegen het einde kwam er echter een betere vraag voor October tonnage, welke zonder twijfel schaarsch is. Voor deze positie wordt 33/- geboden naar havens als Antwerpen of Rotterdam van boven La Plata havens. Per Nov./Dec. is tonnage bevracht tegen 27/6; Januari/Februari 25/- en Februari tegen 24/9, alles van de boven La Plata havens.

De vraag naar tonnage voor chilisalpeteer was flink, doch hoofdzakelijk naar Fransche bestemmingen. De lijnreele-rijen waren vast en 2000 tons ruimte werden geboekt voor December naar Havre/Duinkerken/Antwerpen/Rotterdam tegen 25/- en 4000 tons per Januari naar Bordeaux/Antwerpen range tegen 27/6, hetgeen waarschijnlijk kan worden herhaald. Er is eenige vraag naar booten voor volle ladingen naar Denemarken/Scandinavië/Danzig per Jan./Febr., doch tegen het door bevrachters in uitzicht gestelde vrachtcijfer van 27/6 kunnen zij geen tonnage krijgen. Een groote partij is geboekt per Jan./Febr. naar Antwerpen/Hamburg range tegen 22/9 (6/7000 tons).

De Oostelijke markten waren over het algemeen vast en een tekort aan tonnage deed zich in de meeste afdelingen voelen. Van Wladiwostock werd een groote December boot bevracht op basis van 33/9 naar Rotterdam/Hamburg, optie Hull of Scandinavië tegen 35/-. Van Java is de vraag nog uitsluitend naar Oostelijke bestemmingen tegen ongeveer 14/6 naar Bombay en 45 sen per picol naar Japan.

Australië was wederom kalm en het was moeilijk tonnage te krijgen. Per Dec./Jan. werd voor een handige boot naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent de betreffende lage vracht van 38/6 betaald, doch voor Jan./Febr. is de vracht voor booten van middelmatige grootte nog 44/6 van Zuid-Australië en 41/3 van West-Australië. Burmah was kalm en zonder vraag naar booten voor vole ladingen en ook Britsch-Indië was flauw gestemd. Van Zuid-Afrika werden kolen bevracht naar Rio of Santos tegen 21/- per October en Sabang 10/-. Van Mauritius werd een groote boot bevracht naar U.K. tegen 24/6.

De vraag van den Donau was minder groot en er werd bevracht tegen de iets lagere vrachten van 27/6 en 26/3. Van de Zwarte Zee is wederom een flink aantal zaken tot stand gekomen tegen 20/- voor October en November en 18/- voor December.

Van de Middellandsche Zee leefde de bevrachting iets op, doch tonnage is nog steeds schaarsch. Voor erts werd betaald: Melilla/Duinkerken 7/10½; Algiers/Rotterdam 7/9 en 8/-. Fosfaat werd bevracht als volgt: Stax/Nantes 9/- en 10/9; Calais 10/-; Ghent 11/9; Tunis/Ipswich 15/-.

De Golf van Biscaye is vaster en Bilbao/Rotterdam betaalde 5/6 voor een kleine boot en 5/4½ voor een 4300 tonner. Salta Caballo/Rouaan 7/3.

De Amerikaansche kolen vrachtenmarkt werd weer iets beter en was tegen het einde der week zelfs bijzonder levendig. Niettemin was het aantal bevrachtingen slechts 65/70 booten. De vrachten naar U.K. zijn flink opgelopen. Er werd betaald:

30 Oct. cancelling 26/- tot 27/6
10 Nov. " 26/-
25 Nov. " 24/-
30 Nov. " 21/-

Ook naar Zuid-Amerika liepen de vrachten op. Naar Rio werd tot \$ 7 betaald per October, 26/6 begin November en 25/- tweede helft November.

RIJNVAART.

Week van 3 t/m. 9 October 1926.

De aanvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk erts en hout, waren in de eerste helft der week zeer levendig, daarna beduidend flauwer.

Scheepsruimte was in het begin der week zeer schaarsch, daarna voldoende beschikbaar. Voor erts naar de Ruhrhavens werd maximum f 2,05 met ¼ en f 2,30 met ½ lostijd betaald. Deze vrachten liepen successievelijk terug tot f 1,40 met ¼ en f 1,50 met ½. lostijd in het laatst der week.

Erts naar Rheinhausen werd uitsluitend in daghuur bevracht à 5½—5 cts. per ton.

Verscheidene schepen sleepten, niettegenstaande de loonnende ertsvrachten, op eigen risico ledig naar de Ruhrhavens. Schepen in daghuur voor de Ruhrhavens om kolen te laden werden niet veel gecharterd. De daghuur hiervoor varieerde tusschen 5 en 5½ cts per ton. Naar den Bovenrijn werd alleen in daghuur gecharterd op basis van 6 ct. per ton.

Het sleeploon liep geleidelijk op van 40 tot 60 cts. tarief. De waterstand bleef vallend. Naar de Ruhrhavens en Rheinhausen werd resp. op M. 2 en M. 1,80 afgeladen en naar den Bovenrijn op M. 1,60 à M. 1,70.

In de Ruhrhavens bleven de verladingen onverminderd levendig, terwijl de scheepsruimte schaarsch bleef. De vracht voor exportkolen naar Rotterdam bedroeg Mk. 3,20 per ton met vrij sleepen. Daghuuren naar den Bovenrijn bedroegen Mk. 0,13 per ton met aflevering Ruhrhavens.